

SEANCE PLENIERE
MERCREDI 30 MARS 1994

PLENAIRE VERGADERING
WOENSDAG 30 MAART 1994

APRES-MIDI

NAMIDDAG

PRESIDENCE
DE
M. NOTHOMB

VOORZITTER
De heer NOTHOMB

La séance est ouverte à 14.33 heures.

De vergadering wordt geopend om 14.33 uur.

De **voorzitter** : De vergadering is geopend.

La séance est ouverte.

EXCUSÉS

BERICHTEN VAN VERHINDERING

de leden / les membres :

Hostekint, Verwilghen, wegens ambtsplicht / pour obligations de mandat ;

Van der Biest, Flamant, Lisabeth, wegens ziekte / pour raisons de santé ;

Berben, buitenslands / à l'étranger ;

de leden van de federale regering / les membres du gouvernement fédéral :

Claes, Derycke.

COMMUNICATIONS
MEDEDELINGEN

INTERPELLATIONS
INTERPELLATIES

DEMANDES
VERZOEKEN

Le **président** : Le Bureau a été saisi d'une série de demandes d'interpellation dont les libellés sont repris en annexe (voir annexe 1).

Het Bureau heeft een reeks interpellatieverzoeken ontvangen waarvan de inhoud als bijlage gaat (zie bijlage 1).

VOORSTELLEN
PROPOSITIONS

TOELATING TOT DRUKKEN
AUTORISATION D'IMPRESSION

De **voorzitter** : Overeenkomstig artikel 64-2 van het reglement werd toelating tot drukken verleend voor de voorstellen waarvan de lijst als bijlage gaat (zie bijlage 2).

Conformément à l'article 64-2 du règlement, l'autorisation d'impression a été donnée pour les propositions dont la liste est jointe en annexe (voir annexe 2).

SÉNAT
SENAAT

PROJET ADOPTÉ
AANGENOMEN ONTWERP

Le **président** : Par message du 29 mars 1994 le Sénat fait connaître qu'il a adopté en séance de cette date le projet de loi portant exécution du plan global en matière de fiscalité.

Pour information.

Bij brief van 29 maart 1994 meldt de Senaat dat hij in vergadering van die datum het wetsontwerp tot uitvoering van het globaal plan op het stuk van de fiscaliteit heeft aangenomen.

Ter kennisgeving.

REGERING
GOUVERNEMENT

INGEDIEND WETSONTWERP
DÉPÔT D'UN PROJET DE LOI

De **voorzitter** : De regering heeft het wetsontwerp betreffende de voorkoming van de verontreiniging van de zee door schepen ingediend (1387/1).

Verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur.

Le gouvernement a déposé un projet de loi relatif à la prévention de la

président

pollution de la mer par les navires (1387/1).

Renvoyé à la commission de l'Infra-structure.

RAPPORT ANNUEL JAARVERSLAG

CONSEIL CENTRAL DE L'ÉCONOMIE
CENTRALE RAAD VOOR HET BE-
DRIJFSLEVEN

Le **président** : Par lettre du 25 mars 1994, le Conseil central de l'Economie transmet, conformément à l'article 1er de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, son rapport annuel pour l'année 1993, ainsi qu'un aperçu de ses activités au cours de la période du 1er août 1992 au 31 juillet 1993.

Dépôt au greffe.

Bij brief van 25 maart 1994 zendt de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, overeenkomstig artikel 1 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, zijn jaarverslag voor 1993 over, alsmede een overzicht van zijn activiteiten tijdens de periode van 1 augustus 1992 tot 31 juli 1993.

Ingediend ter griffie.

PROJET DE LOI WETSONTWERP

Le **président** : L'ordre du jour appelle l'examen du **projet de loi modifiant la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie (1294/1 à 3)**.

Aan de orde is de behandeling van het **wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden (1294/1 tot 3)**.

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66, 3°)

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66, 3°)

De algemene bespreking is geopend. Vraagt iemand het woord ?

La discussion générale est ouverte. Quelqu'un demande-t-il la parole ?

De heer Landuyt, rapporteur, heeft het woord.

De heer **Landuyt** (SP), rapporteur : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal een bondig verslag geven van onze werkzaamheden in de commissie.

Ik meen er te mogen van uitgaan dat door de meesten onder ons deze problematiek voldoende is gekend.

Het gaat hier meer bepaald over het wetsvoorstel Erdman. Tussen haakjes, de senatoren kunnen deze week zeker niet klagen over een gebrek aan belangstelling aangezien het reeds de tweede tekst is van een senator van goeden politieke huize die tot wet wordt verheven.

Wat is er nu precies gewijzigd aan de wet-Moureaux inzake racisme ? In grote lijnen gaat het over een verzwaring van bestraffing, over een betere omlijning van het begrip discriminatie, over de toepassing van de wet in privékring en niet alleen in het openbaar en het gaat vooral over het specificeren van racistische situaties bij het verhuren van woningen en het verhuren van arbeid.

Wat de algemene lijnen van de discussie in de commissie betreft, beperk ik mij tot de verwijzing naar het commissieverslag.

Ik zal nog even de houding aangeven van de verschillende politieke partijen ten opzichte van het wetsontwerp tot bestraffing van door racisme of xenofobie ingegeven daden.

Eenzijds zijn er de voorstanders van het wetsontwerp. Hierin worden twee strekkingen onderscheiden, met name zij die de symbolische waarde van de wet willen beklemto-

nen, meer in het bijzonder de PSC : SP en AGALEV, en PS en ECOLO hebben meer aandacht voor de efficiëntie van de wet.

De houding van de VLD is niet volkomen duidelijk. Enerzijds juicht de heer Verwilghen in zijn inleiding de verbetering van de wet toe ; anderzijds wijst de heer Coveliers in een vorm van progressief taalgebruik de wet af.

Het Vlaams Blok spreekt zich aan de ene kant uit tegen het racisme ; aan de andere kant is deze partij tegen de wet op het racisme gekant.

Dit alles heeft ertoe geleid dat de VLD en het Vlaams Blok het huidige wetsontwerp niet hebben goedgekeurd.

Ik wil ook de aandacht vestigen op de talrijke filosofische beschouwingen van de heer Duquesne. Hij vond de wet zoals hij nu bestaat een goede wet. Zoals het parket nu functioneert, moest het verder de vrijheid worden gelaten.

Anderen menen dat wanneer wij effectief iets willen doen aan het racisme - en ik meen dat dit voor de meerderheid van de aanwezigen geldt - wij ook iets moeten doen aan het strafrechtelijk beleid inzake racisme.

Mijnheer de voorzitter, ik besluit met de vaststelling dat met een overgrote meerderheid, uitgezonderd de VLD en het Vlaams Blok, voorliggend wetsontwerp werd goedgekeurd.

Le **président** : La parole est à M. Duquesne.

M. Duquesne (PRL) : Monsieur le président, monsieur le vice-premier ministre, chers collègues, comme l'a souligné le rapporteur, nous sommes fort peu nombreux en séance, ce qui me paraît triste d'un point de vue intellectuel, n'est pas inquiétant parce que je ne crois pas que nous formions un ghetto suspect, et a même un côté rassurant. Cela prouve que dans ce pays, qui connaît à juste titre et très heureusement une belle tradi-

Duquesne

tion d'accueil, le fait d'aborder le problème toujours difficile et angoissant du racisme et de la xénophobie ne suscite pas chez nous des débats passionnés et excessifs.

Un de nos collègues, M. Mayeur, a lancé en commission un appel aux partis démocratiques, en espérant qu'il y avait unanimité dans la volonté de lutter contre le racisme et la xénophobie. Je puis, une nouvelle fois aujourd'hui, en séance publique, le rassurer. Je suis d'ailleurs convaincu que c'est l'opinion et l'attitude de la très grande majorité de nos concitoyens.

Répondre ainsi ne dispense pas d'exercer son esprit critique et de se poser la question de savoir si, dans son esprit et dans sa formulation, la proposition que nous avons à examiner aujourd'hui est le meilleur moyen pour poursuivre l'effort d'éradication de ce qui peut subsister chez nous de ces sentiments inadmissibles.

La loi pénale doit intervenir comme remède ultime mais elle n'est pas dans notre esprit le premier moyen, celui-ci étant l'effort d'éducation, l'apprentissage de la tolérance, l'ouverture à la différence qui ne doit pas être conçue comme quelque chose d'inquiétant mais au contraire comme un facteur d'enrichissement. Pour atteindre cet objectif, il faut, dans le même temps et au nom du réalisme, éviter de laisser se détériorer un certain nombre de situations comme un afflux considérable de faux réfugiés, même si nous sommes tous d'accord pour dire qu'ils connaissent sur le plan humain des situations de détresse qui doivent nous émouvoir, éviter également dans certaines cités des concentrations anormales, comme cela s'est passé dans un petit village d'Ardenne, à Nasogne, où on compte plus de 350 candidats réfugiés pour une population de 1200 habitants, ou encore éviter les manifestations intolérables de certaines formes d'intégrisme. Si on n'évite pas ce type de situations, on risque de provoquer chez un nombre

considérable de nos concitoyens des réactions de ras-le-bol de Belges qui finiraient par se sentir étrangers chez eux alors qu'ils n'ont jamais été habités ou tentés par quelque réaction raciste ou xénophobe que ce soit. J'en suis d'autant plus convaincu que je constate que contrairement à ce qui se passe dans un certain nombre de pays voisins, d'après un sondage récent, les formations extrémistes, moins encore en Wallonie qu'en Flandre, ne parviennent pas à obtenir le succès que certains craignent ou essaient artificiellement de créer. Si l'on veut éviter qu'elles connaissent demain plus de succès, il faut prendre toutes les mesures réalistes que la situation impose.

A côté de cette réaction de prudence et de réalisme, il faut aussi développer ce que notre collègue M. Landuyt appelait des considérations philosophiques et que j'appelle des considérations politiques. Il faut prendre des mesures positives, par exemple en matière de logement pour éviter le développement de ghettos, faire des efforts en matière d'éducation pour apprendre à ces étrangers nos langues nationales de manière à faciliter leur intégration. Il faut prendre également des mesures, comme pour les Belges d'ailleurs, pour favoriser l'insertion professionnelle parce que si ces étrangers, plus encore que les Belges, sont acculés à des situations d'exclusion sur le plan professionnel, s'ils se sentent parfaitement étrangers du fait d'une absence de possibilités de communication, s'ils sont regroupés dans un certain nombre de ghettos, il y aura risque d'escalade réciproque dans les réactions des uns ou des autres.

Sur le plan plus strictement répressif, il faut s'entendre sur la notion de racisme et de xénophobie.

Dans ce pays, habitué au débat démocratique, il n'est pas interdit, par exemple, d'avoir des visions différentes quant aux politiques, toutes convenables, que l'on peut mener en matière d'immigration. Les uns ont, je crois, une générosité un peu artificielle, une vision plus optimiste, plus

idéaliste des choses ; les autres ont une vision plus réaliste et plus prudente pour éviter que certaines situations ne dégénèrent.

De la même manière, lutter contre le racisme et la xénophobie ne signifie pas que l'on perde à l'égard d'un étranger le droit de critique que l'on exerce tout à fait légitimement à l'égard d'un Belge. Pas deux poids deux mesures. Ce que nous avons le courage de dire en face, les yeux dans les yeux, avec courtoisie et tolérance à un Belge, nous pouvons le dire de la même manière à un étranger, quelles que soient la couleur de sa peau, ses convictions politiques, philosophiques, religieuses ou encore son origine.

Enfin, il ne faut pas non plus dramatiser. Il faut garder en toute chose la capacité du sourire et veiller toujours à être attentif à l'intention et spécialement à l'intention méchante.

Un de mes anciens condisciples d'origine zaïroise, avec lequel j'ai gardé les meilleures relations, me dit chaque fois que je le rencontre : "Pauvre blanc, décidément tu n'as aucune chance, tu manques de couleur."

Je trouve le propos affectueux et je ne voudrais pas que cet ami très sincère puisse demain être suspect à rebours, dirais-je, d'une certaine forme de racisme et être poursuivi sur la base de la loi.

Sur un plan plus précis et plus technique, les modifications que l'on veut introduire dans notre législation sont contestables.

Tout d'abord, on veut résoudre le problème par une aggravation des peines en disant qu'il s'agirait d'un signal donné par le législateur au pouvoir judiciaire.

Mais le législateur ne donne pas de signaux. Il vote la loi. Le pouvoir judiciaire l'applique étant bien entendu - et, monsieur le ministre, telle est bien votre intention par le biais de la création d'un bureau de politique criminelle qui travaillera demain en concertation avec les procureurs

Duquesne

généraux - qu'on a la possibilité, par des directives, d'indiquer au pouvoir judiciaire un certain nombre de priorités dans l'ordre des poursuites. Néanmoins, les juges restent totalement libres et indépendants en ce qui concerne les peines éventuelles à prononcer. Donc, je ne crois pas qu'il doive s'agir ici d'un signal.

Je ne crois pas non plus que l'aggravation des peines soit la bonne solution. Je trouve quelque peu curieux qu'on ait aggravé les peines, notamment pour permettre plus largement la détention préventive alors qu'il n'y a guère, le parlement a modifié la législation de manière unanime parce qu'il craignait des abus en matière de détention préventive. Donc, ce qui est vrai de manière générale en matière criminelle ne le serait pas au nom du symbole, parce qu'il s'agit de problèmes de racisme et de xénophobie.

Il ne faudrait pas non plus faire croire que les parquets s'abstiendraient de poursuivre en la matière. Le collaborateur du ministre nous a d'ailleurs signalé en commission que, dans ce domaine, les statistiques étaient inexistantes. Dès lors, on ne peut pas dire qu'il y aurait une véritable aggravation de ce phénomène de délinquance et une volonté délibérée du parquet de ne pas poursuivre. Le problème est d'ordre général. C'est celui des moyens, du pouvoir judiciaire dans son ensemble et du parquet en particulier.

Nul n'ignore que parmi les procès-verbaux rédigés chaque année, un bon nombre d'entre eux sont classés sans suite parce que non fondés, inopportuns ou parce que les parquets ne parviennent pas à faire face au surcroît de travail dû à la multiplication des actes de délinquance. Finalement, les affaires qui arrivent à l'audience représentent un chiffre extrêmement réduit oscillant autour de 3% par rapport aux plaintes ou aux actions engagées.

C'est une réflexion tout à fait générale, qui est réelle dans le domaine

dont nous nous préoccupons mais qui l'est également dans tous les autres domaines de la délinquance. Il n'y a pas de volonté délibérée ici comme il n'y en a pas en matière de prostitution ou de traite des êtres humains. Il y a un phénomène général. Les parquets et les tribunaux, compte tenu des moyens dont ils disposent, ne suffisent plus à la tâche et ne peuvent plus absorber le surcroît de problèmes qui devraient leur être soumis.

Cette aggravation des peines, prévue par la loi, a surtout une portée symbolique et dangereuse à double titre. Si on aggrave les peines, simplement pour se donner bonne conscience, non pas pour que ceux qui commettent ce type d'infraction soient poursuivis et condamnés, mais simplement pour donner l'impression d'intervenir, c'est une mauvaise affaire. Si par contre, dans la mesure où l'on voudrait à tout prix - même si ce n'était pas vraiment justifié et si cela ne correspondait pas à une situation sociale actuelle - des condamnations pour l'exemple, ce serait aussi faire preuve de mauvaise justice.

Je crois que les textes qui nous sont proposés sont dangereux du point de vue juridique. J'ai déjà montré mon étonnement en réaction aux dires de certains qui prétendent que l'aggravation des peines devrait permettre de décerner un nombre plus important de mandats d'arrêt. Ce Parlement devrait faire preuve d'une certaine logique. Si ces affirmations sont vraies, elles doivent l'être dans tous les domaines et pas seulement dans le cadre de ce type de délinquance.

La définition donnée de la discrimination est imprécise et dangereuse. Je voudrais reprendre, en séance plénière, des exemples cités en commission du Sénat. Ils me semblent très révélateurs.

Il convenait de savoir ce que l'on entendait par discrimination raciale. L'intervenant évoquait une expérience personnelle au cours de laquelle il avait cherché en vain un hôtel qui accepterait de l'héberger

avec ses cinq jeunes enfants. S'agissait-il là d'une discrimination et pouvait-on faire grief à l'hôtelier d'avoir hésité à accueillir une famille pourvue de plusieurs enfants en bas âge, compte tenu des inconvénients que cela pouvait entraîner ?

Autre exemple : imaginons que l'exploitant d'un dancing ait expulsé une première fois de son établissement plusieurs étrangers fauteurs de troubles. Si ceux-ci se présentent à nouveau et se voient refuser l'entrée du dancing, où se situe la frontière entre la discrimination raciale et le souci légitime d'un commerçant de veiller à la bonne marche de son exploitation ?

On peut encore citer l'exemple d'une famille turque qui résidait à Lierre. Les parents et leurs cinq enfants y louaient une maison qu'on envisageait de démolir pour construire un immeuble de bureaux. Avant de pouvoir signifier un renom à cette famille, il a fallu leur trouver un autre logement, faute de quoi l'opinion publique n'aurait pas manqué d'interpréter les faits comme un acte raciste.

J'ai tenu à reprendre ces exemples en séance plénière afin que demain, ceux qui seront chargés de l'application de la loi y mettent toute la prudence qui s'est révélée nécessaire à travers nos débats.

J'ai apprécié les interprétations données par le représentant du ministre concernant les discriminations positives. Je me souviens qu'à l'époque lointaine où je fus un éphémère ministre de l'Éducation nationale, un chef d'établissement avait décidé des mesures de remédiation, à savoir un renforcement des cours pour tous ceux qui éprouvaient des difficultés en langue maternelle. Dans leur grande majorité, il s'agissait bien entendu d'étrangers. J'avais reçu une protestation de la Ligue des droits de l'homme, s'insurgeant contre cette discrimination scandaleuse.

Je suis désolé, mais laisser perdurer ce handicap d'une mauvaise connaissance de la langue du pays dans lequel on se trouve est de nature à

Duquesne

provoquer une situation de discrimination dans le chef d'un étranger et, par conséquent des réactions dans le chef de la population qui l'entoure.

Je regrette la suppression de la condition de publicité. J'imagine que cela a été décidé, à nouveau, pour des raisons de symbolique. Il ne faut pas se dissimuler qu'il y aura, dans ce domaine, de grandes difficultés de preuves. Dans un grand nombre de cas, on se trouvera dans une situation où ce sera parole contre parole.

Le juge sera placé en situation fautive. Si, dans de pareils cas où demeure un doute, une multiplication d'acquittements au bénéfice du doute est constatée, on pourra dire, sur base d'une analyse purement statistique, que notre magistrature refuse d'appliquer la loi comme elle devrait l'être.

Je regrette également la suppression de la notion d'intention. De fait, ce qui est maintenant visé, ce sont les actes ayant pour effet de conduire à des situations de racisme ou de xénophobie.

Pourquoi supprimer l'intention ? Simplement, dit-on, parce qu'il serait aisé de plaider l'absence d'intention.

A la page 29 du rapport du Sénat, il est clairement indiqué : "Les mots ajoutés, en l'occurrence "ou pouvant avoir pour effet", ont pour but de parer la défense classique avancée dans ce genre de cas : l'auteur de l'acte incriminé prétend qu'il n'aurait pu supposer que son acte aurait des conséquences reprochées".

Personnellement, je ne partage pas cette démarche. J'estime que les peines sont suffisamment lourdes pour qu'il ne soit pas dérogé au principe selon lequel les faits, pour être punissables, doivent être accompagnés d'une intention délictueuse.

Faire un procès d'intention, au motif qu'il est trop facile de plaider l'absence d'intention, pour en arriver à supprimer l'exigence de l'intention me paraît difficilement acceptable

dans le cadre des principes du droit pénal.

Je crains aussi les dispositions arrêtées quant aux attitudes racistes ou xénophobes éventuelles sur le plan du marché du logement ou du marché de l'emploi.

Ces dispositions ne peuvent pas signifier qu'il s'agirait d'une présomption à renverser. Cela ne peut pas vouloir dire que quiconque refuse de donner en location ou d'engager un travailleur étranger devrait démontrer que, par ce refus, il n'est nullement raciste. Il ne serait pas non plus admissible qu'il doive positivement justifier son choix : "J'ai pris untel plutôt qu'un autre" et démontrer son innocence de toute forme de racisme.

Je souhaite que l'on acte très clairement la réponse donnée par le ministre : "dans tous les cas, il n'y aura jamais à justifier le motif du choix ou de l'exclusion". Ce serait en arriver à une forme de racisme à rebours.

A cet égard, je regrette également l'espèce de monopole en matière de marché de l'emploi, donné à ces "organisations représentatives de travailleurs ou d'employeurs".

Il existe un problème général dans notre pays, posé depuis fort longtemps : est-il concevable que des associations, qui y ont intérêt, puissent agir en justice.

Je crois qu'un jour il faudra tenir ce grand débat de principe et trancher.

Si l'on tranche, il faut que ce soit vrai pour tout le monde. Or, que fait-on au hasard des législations alors que le principe n'a pas encore été tranché ? La possibilité d'agir en justice est toujours accordée aux mêmes.

Cette situation prend à mes yeux un sens politique : elle donne l'impression - ici, en l'espèce - que seules ces "organisations représentatives de travailleurs ou d'employeurs" seraient dignes d'agir dans un domaine comme celui-ci. Si l'on admet le principe, il convient cependant de permettre à toute association, généralement quelconque, ayant cet objet

et donc un intérêt suffisant, d'agir en justice pour obtenir le respect de la loi.

Agir ainsi donnerait l'impression que l'on crée deux camps : le camp des bons, ceux qui souhaitent des aggravations de peines même symboliques, et celui de quelques rares organisations de ce pays dont le but est la lutte contre le racisme et la xénophobie. Très heureusement, ce n'est pas le cas. La très grande majorité de nos concitoyens et des associations existantes partagent ce souci et il serait anormal d'introduire là une discrimination injustifiée.

Je regrette également l'aggravation des peines prévue pour les agents de l'autorité. Pourquoi ? Parce qu'on ne nous a fourni aucune statistique établissant qu'il y aurait dans leur chef des dérapages significatifs. On ne peut prétendre que toute bavure est exclue mais, à ma connaissance, on ne nous a pas apporté la preuve que, de manière systématique, les agents de l'autorité auraient des comportements inadmissibles. Faire de telles suppositions, de manière symbolique, sans que le dossier soit étayé de preuves suffisantes, risque de provoquer dans leur chef une réaction de démotivation, voire de découragement. On peut s'interroger au sujet de leur attitude si, demain, ils doivent faire face à des situations de violence dont nous devons bien admettre qu'elles n'ont pas de couleur, ou plutôt qu'elles les ont toutes ! Finalement, je crains que l'objectif poursuivi ne serait pas atteint, bien au contraire.

Enfin, nous avons évoqué en commission le type d'infraction qui pourrait être commise par voie de presse. Il faut savoir que le délit de presse ressort de la compétence de la cour d'Assises. A mon avis le problème est réel, mais il ne l'est pas seulement dans ce cas-ci. J'ai déjà eu l'occasion, en commission, de dire au ministre que, pour ma part, je souhaite ardemment que l'on instaure un groupe de réflexion étudiant les rapports entre la justice et les médias. Ce souhait est d'autant plus jus-

Duquesne

tifié lorsqu'on voit l'accélération des événements et les difficultés posées suite au développement et à l'influence des médias.

M. Méhaignerie, garde des sceaux français, vient d'installer un groupe de cette nature. Il est convaincu comme moi qu'en ce domaine il faudra que l'on parvienne à réconcilier trois principes dont le premier est celui de la liberté de la presse et de la transparence, de plus en plus souhaité par nos concitoyens. Compte tenu du fait que la liberté n'est jamais la licence, je citerai aussi le principe de la responsabilité des différents acteurs. Enfin, en guise de troisième principe qui ne peut être négligé dans nos pays démocratiques, je cite le respect scrupuleux des droits individuels des personnes.

Voilà, monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, les quelques réflexions que je tenais à faire, vous les trouverez peut-être trop philosophiques, monsieur Landuyt, mais, pour un projet symbolique, je ne trouve pas cela anormal. Ce projet permettra à certains de se donner bonne conscience à bon marché. Plusieurs de ses dispositions le rendent dangereux et ambigu, ce qui, en matière judiciaire, représente toujours un risque. C'est la raison pour laquelle notre groupe ne pourra le voter. Cependant, il poursuivra de manière active et positive son combat pour le respect des droits de l'homme, des libertés de chacun et pour endiguer toute attitude qui pourrait entraîner des réactions de racisme ou de xénophobie.

De voorzitter : De heer Colla heeft het woord.

De heer **Colla**, voorzitter van de SP-fractie : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, tijdens de besprekingen in de Senaat en in de commissie is reeds in grote mate ingegaan op de praktische beschikkingen van dit wetsontwerp. Ik zou het veeleer willen hebben over de reden waarom we dit voorstel niet

alleen toejuichen maar ook ondersteunen en zullen goedkeuren.

Collega Duquesne, ik heb geen probleem om naar de symbolische waarde van dit soort van initiatieven te verwijzen en evenmin om daarover een bepaalde filosofie te ontwikkelen. Racisme, vreemdelingenhaat en uit de hand lopende vormen van eng en verkeerd begrepen nationalisme zijn in feite allemaal uitingen van zeer verderfelijke kwalen omdat het houdingen zijn tegen de mensheid en tegen elke humanistische visie op mens en maatschappij. Hoe sterk men dit ook beklemtoont, blijkbaar zijn het toch verschijnselen van alle tijden waarvan geen enkele samenleving gespaard blijft zelfs niet op ogenblikken en plaatsen waarvan men nochtans de indruk had dat dit soort van verschijnselen waren ingedijkt.

Voorbeelden van racisme, vreemdelingenhaat en eng nationalisme kan men met de vleet opsommen. Denken we maar aan toestanden in de vroegere Sovjetunie, Joegoslavië, en zelfs de Europese Gemeenschap en ons eigen land. Deze verschijnselen doen zich voor onder diverse vormen : openlijk maar vaak ook verdoeken. Deze laatste vorm is volgens mij trouwens des te verwerpelijker maar ook des te gevaarlijker. Dit betekent echter dat een bestendige waakzaamheid en zelfs eventuele ingrepen noodzakelijk zijn. Men kan zich de vraag stellen waarom deze ingrepen nodig zijn. Het bestrijden van racisme heeft essentieel te maken met het behoud van een aantal fundamentele waarden en het behoud van onze democratische samenleving en de democratie zelf. Democratie is een broos en delicaat gegeven dat bijgevolg ook permanent moet worden gekoesterd en onderhouden.

Collega's, ik steek het niet onder stoelen of banken dat men vanuit een democratische ingesteldheid met een probleem wordt geconfronteerd. De vraag is immers waaruit die democratie haar kracht put. Volgens mij put de democratie haar kracht uit een ingesteldheid, een mentaliteit

en een houding van een meerderheid in die samenleving en zij stoelt op het essentiële concept van verdraagzaamheid en respect voor andere meningen.

Daar ligt dan weer het delicate en het kwetsbare van die constructie "democratie", omdat dat concept precies verdraagzaamheid, vrije meningsuiting, vrij onderzoek inhoudt. Men zou bij een eerste reflectie kunnen zeggen dat het nemen van maatregelen tegen iets *in se* strijdig is met het concept democratie. Ik wil dat probleem niet uit de weg gaan.

Ik zou het nog anders willen zeggen. Men mag in een politieke democratie niet op een onbezonnen wijze de meningen van anderen fnuiken. Een eerste, misschien naïeve, reactie is : laten we niets doen, niet ingrijpen, want het "huis" zou op zich per definitie sterk en krachtig genoeg moeten zijn. Het probleem is echter dat, als u zulke houding consequent aanneemt en u wordt geconfronteerd met harde feiten en met een sfeer die de democratie dreigen te ondermijnen, u op een bepaald ogenblik een drempel overschrijdt waarbij uw eigen idee van verdraagzaamheid en verdediging van de vrije meningsuiting zich tegen u gaat keren en ondergravend begint te werken tegen die democratie, die u tot elke prijs wilde verdedigen.

Naar mijn gevoelens zijn deze drempels, buiten Europa en ook bij ons, de jongste tijd op gevaarlijke wijze overschreden. Ik geef dus zeer graag toe dat men daar wordt geconfronteerd met een subjectieve beleving van het maatschappelijk gebeuren, maar ik denk dat het ook bijzonder naïef zou zijn om daar geen aandacht voor te hebben. Als men dat soort van drempels overschrijdt, vind ik dat men in een situatie terechtkomt van wettelijke zelfverdediging en dat men zich moet gaan beschermen tegen acties, expliciet of verdoken - men is daar soms bijzonder handig in - waar men formeel niets kan tegen doen, maar waarbij het voor iedereen duidelijk is dat de ondergrond

Colla

puur racistisch is. Dat is het moment waarop een situatie van wettelijke zelfverdediging voor het huis "democratie" is aangebroken. Het is in dat kader dat wij pleiten voor en mede initiatiefnemer zijn van een verscherping van de wet-Moureaux die enkele jaren geleden is tot stand gekomen.

Ik heb reeds het delicate karakter van de context en van het concept aangestipt. Er is een tweede probleem waar ik niet blind voor ben, omdat een juridisch ingrijpen - een wet maken - uiteindelijk een betuiging is van een situatie die zich op het terrein reeds voordoet. Ik heb goed geluisterd naar hetgeen collega Duquesne heeft gezegd en ik denk dat niemand betwist dat dit soort van wetten, die waarschijnlijk nooit volmaakt zullen zijn, aanleiding geven tot interpretatiemoeilijkheden en discussies over wat men er wel en niet in bepaalt, tot hoever men gaat en hoe men de zaken definieert. Ik geef dat graag toe, maar men moet op een bepaald moment keuzen maken en beslissingen nemen. Als men juridisch ingrijpt, wat ik bepleit, is er sprake van een repressief element, van het bestrijden van een situatie die men niet graag heeft en die men wil voorkomen.

Vandaar dat ik duidelijk wil stellen dat de preventie, het voorkomen, het bestendig werken aan het creëren van een situatie, waarbij de toepassing van die wetgeving overbodig zou zijn, het allerbelangrijkste is. Dit is en blijft de eerste opdracht.

Men moet de herinneringsfunctie levendig houden. Ik wil niet oubollig zijn, maar wil aan jonge mensen antonen tot wat het kan leiden, wanneer men op dit vlak niet waakzaam is. Bijgevolg is waakzaamheid geboden ten aanzien van alle aspecten van wat in de sociologische betekenis van het woord het socialiseringsproces kan worden genoemd.

Men moet de bevolking en zeker de jonge mensen bewust maken van de noodzaak van verdraagzaamheid,

vrije meningsuiting en van de bestrijding van de kwaal van het racisme. Zij moeten dit aanvaarden.

Dit socialiseringsproces zou zich op alle niveaus moeten voltooien. Ik bedoel hiermee alle instituties in de maatschappij die iets te maken hebben met dat sociologisch socialiseringsproces. Dit zijn niet alleen de familie en de buurt, maar ook het onderwijs. Ook maatschappelijke instituties vallen hieronder omwille van hun eigen gedrag, hun houding en omwille van de boodschap die ze brengen. Ik denk meer bepaald aan pers, sociale bewegingen, culturele bewegingen en politieke instanties. Het justitieel apparaat mag evenmin worden vergeten. Ik betreur een beetje het te laks optreden van parketten in dit verband. Al deze instanties zouden zich bestendig bewust moeten zijn van het gevaar en van de noodzaak van de boodschap die ze moeten overbrengen op jonge mensen. Ik noem dit het opvoedingsproces in de ruime betekenis van het woord. Dit opvoedingsproces moet tot een democratische houding leiden.

Ik maak mij hierover zorgen. Hoewel binnen het onderwijs vele onderwijsmensen hierover nog praten, heb ik toch de indruk dat het bij jonge schoolverlaters niet meer beklijft.

De globale context in dat socialiseringsproces baart mij dus zorgen en geeft mij een tweede reden om te zeggen dat in de huidige situatie een verscherping van de wetgeving noodzakelijk is.

Zo kom ik tot de wet zelf. Ik zal niet in detail treden. Wij gaan akkoord met de toevoegingen en de verscherpingen die ten aanzien van de oorspronkelijke wet-Moureaux worden aangebracht. Ik som er enkele op. Het begrip discriminatie wordt gedefinieerd om tot een grotere rechtszekerheid te komen dan tot dusver het geval was. Naar de praktijk toe wordt het toepassingsveld verruimd. Ik denk aan de woningsituatie en aan de arbeidsmarkt. Bovendien is er een verruiming naar organisaties

die zich partij kunnen stellen en wordt de sanctionering verscherpt.

Ik ben van oordeel dat het goed zou zijn over deze materie verder te debatteren.

Ik weet dat men dan op andere delicate terreinen komt. Als men echter zelf predikt dat het essentiële bestanddeel van een democratie vrije meningsuiting in een debat is, dan moeten we dat debat ook aandurven. Ik bekijk op twee punten deze verscherpte wet. In artikel 1 veranderen de paragrafen 1 en 2 van de wet-Moureaux niet. Naar mijn oordeel blijft er zo een zwak punt in zitten. Deze paragrafen zeggen immers dat mensen en daden die aanzetten tot racisme sanctioneerbaar zijn. Dat betekent dat men eigenlijk met een dubbele bewijskracht wordt geconfronteerd. Men moet bewijzen dat er een daad van racisme gesteld is en dat het de bedoeling was anderen aan te zetten...

De heer **Coveliers** (VLD) : Mijnheer Colla, ik denk dat er in dit deel van de oude wet eigenlijk geen racistische daad vereist is. Het aanzetten daartoe wordt op zich als een misdrijf gekwalificeerd. Om een vulgair voorbeeld te geven, als men er iemand toe aanzet om een Marokkaan een slag te geven juist omdat hij Marokkaan is, dan is het misdrijf voltooid zelfs als die persoon weigert dat te doen. Het enige probleem dat hier rijst - en dat geldt voor heel deze wet - is de bewijslast. Dat ligt bijzonder moeilijk.

De heer **Colla** (SP) : Collega Coveliers, ik denk dat u in dit voorbeeld gelijk hebt. De praktische toepasbaarheid en de vrees om een proces aan te gaan scheppen problemen. Als er bijvoorbeeld uitlatingen of publikaties zijn die op zich racistisch zijn, moet men daarbij nog gaan bewijzen dat men daarmee anderen aanzet tot racisme. De bewijslast wordt dan natuurlijk zwaarder. Ik heb hierover geen concreet voorstel, maar ik vind het zinvol om hierover nog eens van gedachten te wisselen.

Colla

Ik geef een tweede voorbeeld. In de veronderstelling dat de rechtbank zich heeft uitgesproken en iemand veroordeelt, dan kan de rechter beslissen tot publikatie van het vonnis. Dat kan een van de elementen van de sanctie zijn. In andere landen heeft de rechter geen keus. Daar is de publikatie een inherent element van de wet en van de veroordeling. Ik pleit daar eigenlijk ook voor.

De heer **Coveliers** (VLD) : Mijnheer Colla, ik denk dat publikatie beter zou zijn dan een gevangenisstraf.

De heer **Colla** (SP) : Dat is mogelijk. Het is mij in elk geval opgevallen dat dit element in de huidige wetgeving niet wordt geregeld. Ik ben er zeker voorstander van. Ik ben mij er ook van bewust dat het discussiëren over de wetsvoorstellen die momenteel zijn ingediend ook weer delicaat is. Toch pleit ik hiervoor. Ik citeer twee voorstellen. Het eerste is sanctionering - zoals die in de wetgeving in het buitenland bestaat - van ontkenning en goedpraten van misdaden tegen de mensheid. Ik ben mij zeer goed bewust van de ideologische en filosofische discussie rond dit soort thema. Ik vind echter dat wij ze moeten aandurven omdat ik soms bepaalde publikaties in deze context echt walgelijk vind. Het tweede omvat voorstellen waarbij men dit rond de financiering van politieke partijen niet zou toestaan, namelijk niet voor degenen die niet aan een aantal minimale voorwaarden voldoen, zoals bijvoorbeeld het respecteren van het Verdrag van Rome ter bescherming van de rechten van de mens.

De moeilijkheid is er één van alle tijden, lijkt mij : het aanvaarden dat anderen anders kunnen zijn, zonder daaraan de connotatie beter of slechter te koppelen, of een stuk elitair denken en het gebruiken en misbruiken van de aloude techniek van de zondebokfunctie. Ik zeg niet dat met de verscherping van de wet door dit voorstel voor al deze kwalen remedies worden aangedragen, maar ben er wel van overtuigd en zeg dit ook

namens mijn fractie, dat het een element is in de strijd tegen dat kwalijke en inhumane verschijnsel, het racisme, in al zijn uitingen.

De **voorzitter** : De heer Coveliers heeft het woord.

De heer **Coveliers** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het verheugt mij het woord te mogen nemen na de twee vorige sprekers. Ik hoop immers dat het debat ondanks de verschillende te verwachten praktische conclusies op hetzelfde niveau kan worden voortgezet.

Wat de heer Colla heeft gezegd kwam erop neer dat men de democratie niet het recht op zelfvernietiging kan toekennen. Daarop kwam dat neer. Men heeft een recht op zelfverdediging. Mij lijkt dat evident. Ik ga ermee akkoord dat zoals ieder levend wezen dit in principe bijna instinctmatig uitoefent, ook de democratie zich moet verdedigen tegen degenen die een gevaar zouden kunnen betekenen voor de democratie. Men moet er natuurlijk wel over waken dat het gebruikte middel niet buiten proportie staat tot het dreigende gevaar. Een democraat kan dus in geen enkel geval racisme, xenofobie of discriminatie tolereren. Het beginsel dat ieder mens gelijk moet zijn in zijn vrijheid en in zijn mogelijkheden is essentieel voor de democratie. Hoe hij die mogelijkheden wenst te gebruiken is iets anders, maar de mogelijkheid moet blijven bestaan.

De vraag is natuurlijk : op welke manier bereiken wij dit ? Wat gaan wij als maatschappij doen met de normen vrijheid en gelijkheid ? Zullen wij trachten die normen te formuleren ? Dat doen wij meestal in internationale verdragen en in de Grondwet. Zullen wij trachten die norm te bevorderen ? Dat proberen wij met een aantal teksten, instellingen, subsidiëring van projecten en dergelijke meer. Naar mijn aanvoelen komt dan een zeer belangrijke vraag, waarover toch eens mag worden nagedacht : hoe zullen wij de overtre-

ding van de norm op een efficiënte manier sanctioneren ? Het probleem werd hier aangehaald aan de hand van de moeilijke toepasbaarheid van het eerste artikel van de wet van 30 juli 1981. De vraag is : hoe zullen wij de uitingen van een opinie sanctioneren ? Draai of keer het zoals u wil, een loutere uiting van racisme - daarmee bedoel ik niet begeleidende misdrijven als het toebrengen van slagen en verwondingen, wat op zich al een misdrijf is - het louter discrimineren omwille van afkomst of om het even wat, is natuurlijk een uiting van een opinie. Die opinie gaat ervan uit dat bepaalde mensen minder of meer waard zouden zijn dan anderen, dat men dus het recht zou hebben om bepaalde mensen omwille van hun geloof, ras, sekse of noem maar op, uit te sluiten van een bepaald voordeel of een zwaarder nadeel op te leggen. Ieder democraat zal dergelijke opinie uiteraard betwisten.

In een democratie kan men in geen enkel geval een opinie als dusdanig strafbaar stellen. "*Die Gedanken sind frei* !" Men zal aan iedereen zijn meest intieme en verregaande fantasieën laten, maar men kan enkel de uitingen daarvan sanctioneren. Dat betekent dat men daden zal sanctioneren en geen personen. Iemand die er racistische of xenofobe ideeën op nahoudt, zal niet gedurende 24 uur op de 24 xenofobe daden stellen.

Het strafrecht houdt een beperkte interpretatie in, vandaar de zeer grote moeilijkheidsgraad om in iedere daad opnieuw, die op zichzelf geen misdaad vormt, het intentionele van het discriminatoire te bewijzen om tot een veroordeling te komen.

De minister weet dat ik de magistratuur wel eens aanval, in deze kwestie meen ik ze te moeten verdedigen.

Reeds in 1981 werd geopteerd om een latent aanwezige norm in de wet op te nemen. Bij eenieder in onze gemeenschap is het racisme latent aanwezig. Ook wij zelf zijn daarmee belast. Een kleine vonk kan vaak volstaan opdat dit latente racisme

Coveliers

zich zou manifesteren. Wanneer een politieke groep zijn activiteiten focust op het ontsteken van die vonk, dan grijpt het racisme meer en meer om zich heen.

Waarvoor ik bevreesd ben, is dat uw tekst eigenlijk contraproductief is. Ik zal proberen dat aan te tonen, niet met de hoop u te overtuigen, maar als uitnodiging tot nadenken.

Ik vrees dat de wet die het racisme wil voorkomen, eigenlijk racisten zal kweken.

Algemeen wordt aanvaard dat het strafrecht geen ethische waarde heeft. Ik verwijs naar een boek van professor Vanneste, een Antwerps jezuïet, maar ook naar een toespraak van de heer Kellens bij het emeritaat van professor Slachmuylder: "Het strafrecht heeft geen ethische waarde."

Met het strafrecht zal men geen normen creëren, men zal hoogstens - en dat zijn niet mijn woorden, maar die van pater Vanneste - "een gedoseerd tegengeweld creëren tegen het geweld van de normovertreder".

Dat was ook de reden van mijn verontwaardiging van vanochtend over de uitspraken van ECOLO over de gevangenisstraf.

Als gemeenschap moeten we dus eigenlijk eerst vaststellen dat er een gewelddaad wordt gepleegd, ook als dat een vorm van louter moreel geweld is, zoals in het geval van racistische uitspraken. Vervolgens moeten we ons afvragen hoe we daartegenover, als maatschappij, gedoseerd tegengeweld moeten stellen, in de wetenschap dat we dat geweld niet mogen overactiveren want dan zullen we een frustratie- en discriminatiegevoel creëren bij de personen tegen wie dat geweld wordt uitgeoefend.

Mijnheer de minister, collega's, het ware goed geweest indien wij de wet van 1981 hadden geëvalueerd. Onze voorgangers hebben in 1981 het probleem erkend en hebben toen geopteerd voor de bestending van

de norm via het strafrecht. Voor de overtreding van de norm werden strafrechtelijke sancties bepaald. In grote mate zijn dit nog steeds gevangenisstraffen en geldboeten. Hopelijk zullen ooit wel eens alternatieve sancties worden opgelegd. Toch kan ik me moeilijk voorstellen dat men overtreders van deze wet bij wijze van alternatieve sanctie zou kunnen veroordelen tot het drie à viermaal bekijken van de film *Schindler's List*.

Dat lijkt mij nogal moeilijk omdat het essentieel is dat men aan een alternatieve straf wil meewerken.

Men zegt dat de wet van 1981 een failliet is geweest. Men geeft cijfers over het aantal vervolgingen, over wat er op basis van die wet gebeurd is. Dat is correct, maar de conclusie die men daaruit trekt is fout. Men zegt niet dat het strafrecht niet het aangewezen middel is om deze norm te bevestigen. Nee, men wil de portie strafrecht - dat gedurende tien jaar gefaald heeft - nog vermeerderen. De straffen, geldstraffen en gevangenisstraffen, worden verdubbeld en het strafbaar areaal wordt uitgebreid. Het wordt zelfs op een betwistbare manier uitgebreid, maar dat is nog iets anders. Ik vrees dat dit nu precies contraproductief zal zijn. Bij een evaluatie van de wet had men waarschijnlijk kunnen uitmaken dat één van de redenen waarom men tot weinig veroordelingen komt, precies ligt in de zeer hoge moeilijkheidsgraad van het opsporen van deze vorm van delicten. Wij weten allemaal dat het politie-apparaat permanent overbelast moet zijn zolang het op deze manier gestructureerd blijft. Wij weten allemaal dat de parketten erg veel werk hebben en dus zaken die zij als maatschappelijk het minst schadelijk aanvoelen gaan seponeren. Toch vinden wij dat de straffen moeten worden verhoogd en de strafbare basis moet worden uitgebreid omdat deze maatregel het racisme zal tegenhouden. Een louter verhoging van de strafmaat is in tegenstrijd met het reductionistisch beleid dat door iedereen, behalve vanmorgen door de heer Simons, wordt beleden.

Wat betekent een reductionistisch beleid? Het betekent dat de wetgever zijn straffen dusdanig bepaalt dat in de gevangenis alleen degenen belanden die erin thuishoren. Men kan zich afvragen of het wel zinvol is iemand die, zelfs op een vrij ergerlijke manier, zich te buiten zou zijn gegaan aan een overtreding van de wet op het racisme - ik bedoel dus niet aan andere gelieerde misdrijven - en misschien voor het overige erg normbewust zou kunnen zijn, in een gevangenis te steken. Deze personen zullen in contact komen met anderen die veel minder normbewust zijn. Het grote trauma is ook dat diezelfde normbewuste burger, die zich eenmaal heeft laten verleiden om zijn latent racisme te openbaren, al weze het maar in een racistische mop die door iemand niet wordt aanvaard - als ik de tekst van deze wet goed lees is dit vanaf nu ook strafbaar - zal moeten vaststellen dat precies de personen die zijn racisme uitlokken en andere normen zoals vermogensnormen of gewelddnormen overtreden, niet of in mindere mate strafbaar zullen zijn, en geen enkele sanctie oplopen. Daar zit u met uw goedbedoelde wettige zelfverdediging. Daar schuilt precies het gevaar van de overacting en het gevaar van het creëren van racisten, daar waar deze wet tracht het racisme te vermijden.

De meesten onder ons zullen het erover eens zijn dat wij moeten proberen het racisme te verhinderen. Alleen is het mijn mening - de fractie waarvan ik deel uitmaak deelt die mening - dat dit niet via het strafrecht kan gebeuren. Dit is een misbruiken van het strafrecht. Er wordt contraproductief gewerkt. Er is een verdere verwatering van het strafrechtelijke systeem. De politiediensten zullen een reeks klachten te verwerken krijgen maar zullen niet in staat zijn die op te vangen. Een aantal burgers zullen er een frustratie bij krijgen, want zij leggen klacht neer, maar er komt niets van in huis.

Vandaar dat het strafbaar "areaal" zo veel mogelijk moet worden beperkt tot wat de politie wel degelijk zou kunnen doen.

Coveliers

U zal het hele nu al overbelaste vervolgingsapparaat, eens te meer met deze niet produktieve activiteit opzadelen. Men gaat ermee akkoord dat racisme niet mag, maar men vindt dat de beteugeling ervan niet via het strafrecht mag gebeuren. Dat is geen gemakkelijke situatie. Maar, wellicht zijn wij het erover eens dat het doel de middelen niet heiligt. Het doel van de racismevrije maatschappij, heiligt niet het middel van het misbruik van het strafrecht.

In verband met het voorkomen van het racisme heeft u één van de midelen genoemd, namelijk het herinringseffect. Jongeren dienen er telkens opnieuw op te worden gewezen waartoe een dergelijke overtuiging kan leiden.

Ik vind de film *Schindler's List* die de slachtoffers van het nazi-regime herdenkt, schitterend.

De norm van het niet racist zijn is dat de gelijkheid van alle individuen wordt aanvaard, van welke afkomst ze ook wezen, zodat iedereen dezelfde mogelijkheden krijgt. Deze norm kan enkel op een positieve manier worden bevorderd en in de maatschappij worden gebracht. Dit is geen norm die via het strafrecht, waarvan de ethische waarde in feite *nil* is, kan worden gehaald.

Verder heb ik nog een aantal technische bemerkingen. Omdat zij in deze discussie echter minder belangrijk zijn, zal ik ze maar even opsommen.

U zal de discriminatie omschrijven. Alhoewel ik moet toegeven dat daaraan ook een aantal voordelen verbonden zijn, heb ik daaromtrent toch enig bezwaar. U weet, mijnheer Landuyt, dat indien men dertig jaar geleden het begrip "goede zeden" zou hebben omschreven, wij vandaag in een afschuwelijke maatschappij zouden leven. Men moet immers voldoende vertrouwen stellen in de zittende magistratuur omdat begrippen evolueren en de goede zeden worden aangepast aan de mentaliteit. Men had hetzelfde standpunt kunnen innemen in ver-

band met het begrip "discriminatie". Vermits het om het strafrecht gaat zou bij voorbeeld iemand die een bepaalde vorm van discriminatie zou uitvinden die niet onder dit artikel valt, niet strafbaar zijn.

Daarom werd dat begrip, naar mijn gevoelen, beter niet omschreven.

Ik heb eveneens problemen met de discriminatie binnen die discriminatie. Men zegt dat niet mag worden gediscrimineerd, maar toch discrimineert men de verhuurders van woningen en de werkgevers.

Indien bij voorbeeld een verhuurder zich daartegen wil beschermen, moet hij praktisch een motivering opstellen, die later door de Raad van State kan worden gecontroleerd, om te verantwoorden waarom hij uit de kandidatenlijst van huurders die bepaalde huurder kiest. Hierdoor zal hij *a contrario* kunnen bewijzen dat hij geen racistische motieven had.

Dit is toch iets van het goede te veel.

Tegen de strafverzwaring ben ik meer dan gekant, omdat het geen produktieve maatregel is. Ik wil nog altijd de eerste rechtbank zien die iemand effectief straft, rekening houdend met de reden waarvoor de gevangenisstraf in andere gevallen wordt toegepast.

Mijnheer de minister, ik heb het moeilijk met de stelselmatige tendens om in een aantal teksten het strafsysteem enigszins onderduims te veranderen. Wij hebben een strafsysteem waar men voor of tegen kan zijn - ook ik ben gekant tegen een groot gedeelte ervan - maar het vervolgingsrecht ligt bij het openbaar Ministerie. Men heeft daaraan een correctie gebracht door de burgerlijke partijstelling mogelijk te maken. Ik wijs erop dat in de meeste Europese landen bij de jongste hervormingen al die correcties zijn "weggevaagd". Zowel in Nederland als in Italië gaat men ervan uit dat de strafrechtelijke kant van een zaak door de gemeenschap moet worden afgehandeld. De gemeenschap zal ook voor het slachtoffer zorgen, maar een eventuele burgerlijke vordering

moet na het strafproces komen en moet los van het strafproces worden gevoerd.

Via deze verenigingen die klacht kunnen neerleggen worden een aantal anti-racistische kleine procureurs gecreëerd, zoals er reeds "groene" procureurs bij kwamen door de milieuverenigingen de kans te bieden zich burgerlijke partij te stellen.

Om andere redenen dan deze van de heer Dewinter vind ik dat het creëren en het steeds verder grijpen van macht, zoals bij de representatieve syndicale organisaties, inderdaad niet opgaat. Deze tekst is een discriminatie voor de niet-representatieve syndicale organisaties, want die zouden dat theoretisch even goed kunnen doen.

Wij moeten met dit aspect rekening houden in plaats van over te gaan naar het accusatoir stelsel, dat geen geheim onderzoek kent en waar de politiediensten en de aanklager kunnen bepalen of een misdrijf of een bepaald soort misdrijf maatschappelijk schadelijk is, met vervolging als resultaat. In feite gaat het hier om het centraliseren van de bevoegdheid in één figuur. Dat nog dilueren en het verder aan allerlei VZW's overlaten is gevaarlijk. Ik weet niet in hoeverre de heer Franchimont daarop ingaat in zijn rapport, dat we eerlang zullen ontvangen, maar één keer zullen we de knoop toch moeten doorhakken en ons afvragen of we dit tamelijk oubollig systeem behouden ofwel voor een nieuw systeem opteren.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik hoop dat iedereen die de uitslag van de stemming zal interpreteren de eerlijkheid zal hebben om niet iedereen die tegen deze wet stemt als een racist te beschouwen. Indien dat zo zou zijn dan betekent zulks dat wat ik heb gezegd juist is, namelijk dat deze wet helemaal geen normbevordering met zich brengt, maar enkel sloganesk is.

Uit wat vorige sprekers hebben gezegd blijkt dat racisme, xenofobie en discriminatie in een democratische

Coveliers

maatschappij niet thuishoren. Over de norm zijn we het allen eens, de vraag is alleen hoe men die norm kan bevorderen voor wat buiten het strafrecht ligt en hoe hij dan moet worden gesanctioneerd.

Vermits het hier hoofdzakelijk om een opiniedelict en de uitingen daarvan gaat, menen we dat het via preventie moet gebeuren. U heeft terecht gezegd dat dit diende te gebeuren via het bevorderen van de norm en het normbewustzijn, maar indien we dat onder het strafrecht brengen zal het een contraproductief effect hebben dat integendeel de norm zelf in gevaar brengt.

Wij zullen deze wet niet goedkeuren, hoewel we steeds bereid blijven ervoor te ijveren opdat de norm waarover het in deze wet gaat door iedereen in de gemeenschap wordt aangevaard.

De **voorzitter** : De heer Sleeckx heeft het woord.

De heer **Sleeckx** (SP) : Mijnheer de voorzitter, aangezien ik in gezelschap ben van een paar eminente juristen en ik me op dat vlak minder thuis voel, wens ik u een paar vragen te stellen en opmerkingen te maken.

Wat men ook mag beweren, de kanaker van het racisme spruit voort uit de economisch-sociale context, omdat daar het zondebok-effect optreedt.

De democratie is zeer zwak en moet zo goed mogelijk worden beschermd. Zoveel is ongetwijfeld duidelijk. Als nu bepaalde ideologieën of partijen die democratie willen kapotmaken en ze dankzij dit samenlevingsmodel nog geld ontvangen om dat te doen, wat kan ik daartegen als overtuigd democraat ondernemen ? Ik ben ervan overtuigd dat de kanaker van het racisme voortspuit uit de economische en sociale context, die ik als individu niet vanaf morgen kan veranderen. In Duitsland worden partijen die de democratie aanvallen en er hun bestaansmiddelen van ontvangen, verboden. Enerzijds

heb ik gedacht dat we het in die richting moesten zoeken en anderzijds speelt het zondebok-effect dan weer mee : ze kunnen zich dan weer als verstotenen opstellen. Aan de minister en de eminente juristen onder ons vraag ik daarom : welke mogelijkheden resten ons als we aan het sociaal-economische aspect niets kunnen doen ?

De heer **Coveliers** (VLD) : Ik probeer op uw filosofische vraag te antwoorden. Juridisch is ze natuurlijk niet. Mag ik u in elk geval danken voor het feit dat u mij een eminent jurist noemt en de minister niet. Het epitheton streelt mijn ego.

Men kan niet zeggen dat de basis van racisme en discriminatie enkel en alleen moet worden gezocht in sociale en economische factoren. Hetzelfde probleem rijst bij corruptie : Amada beweerde vroeger ook bij hoog en bij laag dat dat inherent was aan het kapitalistisch systeem. In China bestaat corruptie toch ook : Peking rijft 800.000 zaken binnen op één jaar. Dan antwoordt men ongetwijfeld dat dit te danken is aan het feit dat het westen daarin heeft geïnvesteerd. De economische situatie kan die trend vanzelfsprekend aanmoedigen, want als we daaraan kunnen sleutelen en bijvoorbeeld de werkgelegenheid opvoeren, de belastingdruk verminderen of de sociale zekerheid efficiënter doen functioneren, dan nemen we hoe dan ook een aantal *incentives* voor racisme weg. Nu vraagt men zich af waarom een vreemdeling, een kleurling even goed of comfortabeler leeft dan een autochtoon. Men ziet de rechtvaardigheid daar niet van in. Dat zullen we niet verhelpen door naar het strafrecht terug te grijpen, maar inderdaad door op sociaal-economisch vlak in te grijpen.

De heer **Sleeckx** (SP) : Als een echte sjeik mensen uitnodigt op een trouwerij in zijn milieu, dan vinden ze het bijna een eer om dat verzoek in te willigen. Nochtans vertoont ook hij alle kenmerken van de volkeren uit de Magreblanden : islamiet, getaande huid, enzovoort. Als men

evenwel wordt geconfronteerd met armetierige of toch minder-gegoede personen uit dezelfde landen, dan gaan dezelfde regels niet meer op. Heeft dat niet mede met de economische situatie te maken ? Er is een bepaalde partij die zich sterk verzet tegen alles wat uit de Magreblanden afkomstig is. Toch neemt niemand aanstoot aan een Japanner meer in onze straten. (*Afkeuring van het Vlaams Blok*)

Voor mij zijn alle mensen gelijk ! Ik ben van mening dat het de taak is van dit Parlement om de mensen deze boodschap duidelijk te maken ! Dat is onze plicht als politici.

De heer **Coveliers** (VLD) : Mijnheer Sleeckx, u heeft gelijk. Ook binnen de eigen gemeenschap gaat men liever om met mensen die macht hebben dan met hen die daarvan verstoken zijn.

Op uw laatste vraag wat de democratie moet doen wanneer zij met democratische middelen wordt bestreden, heb ik geen pasklaar antwoord. Het roept de herinnering aan de Weimar-republiek op, waarvan we allemaal weten welke de gevolgen geweest zijn van haar niet-optreden. Ik ga akkoord dat men iets moet doen. Ik ben echter niet van mening dat deze problemen opgelost kunnen worden met een aanpassing van het strafrecht. Ik ben trouwens bereid om, naar aanleiding van andere debatten, dit onderwerp verder te bespreken. Wij moeten de gelijkheid blijven bevorderen. De VLD is echter van mening dat deze doelstelling niet kan bereikt worden met een aanpassing van het strafrecht. Daarom zal mijn fractie, ondanks alle overwegingen, dit wetsontwerp niet goedkeuren.

De **voorzitter** : Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw **Vogels** (ECOLO-AGALEV) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik ben van mening dat dit een belangrijk debat is dat na de stemming nog lang niet afgerond is.

Vogels

Hoewel Agalev het wetsontwerp ter verstrenging van de bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden steunt, is mijn fractie bewust van de relativiteit en de beperkte slagkracht ervan.

De verstrenging van de wet van 30 juli 1981 is noodzakelijk omdat klachten, gebaseerd op de racisme-wet, systematisch geseponeerd werden. Met dit ontwerp geeft de wetgever zowel de uitvoerende macht, de minister van Justitie, als de rechterlijke macht een duidelijk signaal dat racisme een ernstig vergrijp is dat een zware sanctie vraagt.

Deze wet is geen symbolische wet. Agalev wil dat deze wet een instrument ter bestrijding van racisme wordt. Ik ga akkoord met collega Coveliers dat het strafrecht niet het enige en wellicht niet het beste middel is om racisme en xenofobie te bestrijden. Het is immers correct dat straffen slechts het laatste middel zijn om een gedragswijziging tot stand te brengen. De doodstraf is daarvan een uitstekend voorbeeld. Er worden niet minder moorden gepleegd in de Amerikaanse staten die de doodstraf nog toepassen dan in de staten waar deze straf niet meer uitgevoerd wordt. Het afschrikkings-effect van zwaardere straffen is zeker niet bewezen. Deze stelling kan ook toegepast worden op het drugsgebruik. Gedurende jaren reeds treedt de rechterlijke macht bijzonder repressief op tegen drugsgebruikers. Het drugsgebruik is echter nog niet gedaald. Integendeel. Ik herhaal dat Agalev overtuigd is van de relativiteit van het strafrecht.

Men heeft de vraag gesteld welke maatregelen men tegen racisme en xenofobie kan nemen.

Wanneer naar mogelijke oplossingen wordt gezocht, heb ik altijd een beetje de indruk dat, om een beeldspraak te gebruiken, men de hete aardappel doorschuift. In de commissie hoor ik bepaalde personen zeggen dat de wetgeving wel belangrijk is, maar het onderwijs nog veel belangrijker. De

wetgeving bepaalt dat de arbeidsmarkt en de huurmarkt belangrijk zijn. Ik meen dat, wat racisme betreft, wij de hete aardappel op ons eigen bord moeten houden en in eigen boezem moeten kijken. Het racisme neemt ook bij de politici, en vooral in de ambtenarij, hand over hand toe. Wij zijn ons hoe langer hoe minder bewust van de educatieve waarde die wij zelf als politici hebben. Ik zou dit met talloze voorbeelden kunnen illustreren.

Aan de heer Sleecx wil ik naar aanleiding van zijn onderbreking het volgende zeggen. Wanneer op een bepaald ogenblik de Antwerpse burgemeester, de heer Cools, zegt - wat hij herhaaldelijk heeft gedaan - dat men met Marokkanen niets kan aanvangen, en als er problemen rijzen er altijd Marokkanen bij betrokken zijn, dan voedt hij met dergelijke uitspraken het latente racisme dat bij de mensen aanwezig is; hij speelt erop in. Als gezagsvoerder bevestigt hij eigenlijk het vermoeden van ongelijkheid en minderwaardigheid.

De heer **Sleecx** (SP) : Heeft hij dat wel gezegd? Indien hij inderdaad deze uitspraak heeft gedaan, is het fout.

Mevrouw **Vogels** (ECOLO-AGALEV) : Hij heeft dit reeds een paar keren gezegd. Ik kan ook nog andere voorbeelden aanhalen.

De heer **Colla** (SP) : Mevrouw Vogels, het verheugt mij dat wij er tot nog toe zijn in geslaagd een debat te voeren dat een zeker niveau heeft.

Wat u daarnet zegt is, ten eerste, niet correct; ten tweede, deze woorden zijn uit hun context gehaald. Als er iemand is die in Antwerpen onder vuur ligt voor zijn zogenaamde prohouding, is het wel de heer Cools. Draai de zaken niet om en laat ons trachten inhoudelijk verder serieus te debatteren.

Mevrouw **Vogels** (ECOLO-AGALEV) : Collega Colla, ik heb op geen enkel ogenblik enige twijfel geuit over de basisvisie en -opvatting van de heer Cools. Ik weet dat hij op-

komt voor de rechten van migranten maar, zoals sommige ministers, laat hij zich verleiden tot dergelijke uitspraken waarvan hij de draagwijdte niet beseft.

Ik maak mijn redenering af. Een burgemeester die dergelijke uitspraken doet, hoofd is van de politie en wordt geconfronteerd met een politiekorps waarbij al gevoelens van latent racisme aanwezig zijn, bevestigt deze gevoelens.

Ik ga nog verder. Er bestaat een wet op het racisme. Op zeker ogenblik wordt tegen een bepaalde politieagent een klacht ingediend wegens racistisch optreden. Dan krijgt men het onbegrip van de gewone man in de straat. Hij vraagt zich af waarom die bepaalde politicus dergelijke uitspraken mag doen, en wanneer hij deze theorie in de praktijk toepast, hij wordt vervolgd wegens racistisch gedrag.

Met die contradictie tussen theorie en praktijk, met die kloof tussen de theorie van politici en hun optreden, loopt men het gevaar dat met de wet op het racisme net het tegenovergestelde effect wordt bereikt en men aldus de bruine loper uitrolt voor die partij waartegen wij allen willen strijden.

De heer **Colla** (SP) : Kan u aantonen wanneer hij deze uitspraak zou hebben gedaan?

Mevrouw **Vogels** (ECOLO-AGALEV) : Ik zou hetzelfde verhaal kunnen vertellen, geïllustreerd met uitspraken van minister Tobback ten aanzien van de politieke vluchtelingen. Wanneer minister Tobback op televisie zegt dat 95 percent van de vluchtelingen geen echte vluchtelingen zijn maar profiteurs of avonturiers die hier niets te zoeken hebben, dan geeft hij eigenlijk een soort vrijgeleide, een bevestiging van het ongenoegen. Hij speelt in op de idee dat die vluchtelingen in feite bandieten zijn.

Keihard optreden ten opzichte van profiteurs is immers niet erg. (*Onderbreking door de heer Annemans*)

Vogels

Mijnheer Annemans, ik pleit ervoor dat politici zich meer bewust zouden worden van hun educatieve waarde. Als het gaat over antiracisme en het bereiken van een antiracistische samenleving, dan moet men niet altijd naar het onderwijs of naar het strafrecht verwijzen, maar moet men voor een deel in eigen boezem kijken. Dit geldt niet alleen voor de uitspraken van politici maar ook voor de houding van sommige ambtenaren.

Ik heb trouwens in de commissie gevraagd wat de consequenties van deze verstrengde wet op het racisme voor de regering zullen zijn.

Ik zal u de vraag opnieuw stellen, want u was niet aanwezig in de commissie. Een van uw ambtenaren heeft daarop een volgens mij onbevredigend antwoord gegeven.

Welke conclusies zal de regering daaruit trekken in haar houding ten opzichte van migranten en politieke vluchtelingen? Is zij ook bereid de geest van deze wet toe te passen op haar eigen gedrag?

Ik wil dit nog eens vergelijken met de gebeurtenissen van een tweetal weken geleden toen er grote ergernis was in verband met de heer Demaret. Mochten alle politici met evenveel verontwaardiging reageren wanneer een van hun collega's een schandalige uitspraak doet over migranten of over politieke vluchtelingen in plaats van met de grootste afkeer te reageren op de heer Demaret die wellicht zaken zegt die moreel niet verantwoord zijn, onder meer over de magistratuur of over de paus, dan zouden we al heel wat verder staan. Immers, de magistratuur en de paus hebben het niet nodig om door heel de politieke klasse te worden verdedigd. Zij beschikken daarvoor over andere middelen. Mocht er bij de politici een realistische zelfreflex zijn om antiracistisch gedrag in de praktijk te brengen en mocht men zich met evenveel verontwaardiging afzetten tegen collega's die bepaalde uitspraken over politieke vluchtelingen en migranten doen,

dan zouden we in de antiracistische strijd al een heel stuk verder staan.

Ik sta volkomen achter deze aanpassing van het strafrecht, maar zij heeft weinig zin wanneer de regering daar geen consequenties uit trekt voor een algemeen antiracistische opstelling.

Uw vertegenwoordiger in de commissie heeft mij, in antwoord op die vraag, gezegd dat de regering dat doet. Zo heeft de regering bij voorbeeld de naturalisatievoorwaarden erg versoepeld. De regering heeft ook het Centrum voor Etnische gelijkheid opgericht. Ik vestig er uw aandacht op dat dit centrum niet door de regering is opgericht. Dit initiatief werd door de parlementsleden genomen.

Het argument van de versoepeling van de naturalisatie bewijst dat uw medewerker er eigenlijk niet veel van begrepen had. Immers, naturalisatie op zich heeft niets met antiracisme te maken, integendeel. Wij denken altijd dat het racisme zal zijn opgelost vanaf het moment dat een vreemdeling Belg is geworden. Dat is een van de grote frustraties van heel wat migranten. Zij willen Belg worden omdat wij het hen vragen. Wij zeggen dat ze Belg moeten worden en dat ze er dan echt zullen bijhoren. Zij worden dan Belg. Zij ondervinden de grootste problemen om dat te worden. Zij worden met een racistische houding van ambtenaren geconfronteerd. Zo zei een ambtenaar dat hij hun dossier nog een jaar in de lade zou laten liggen. Hij was van mening dat dit zijn bijdrage was aan de samenleving omdat er dan een "bruine" minder Belg zou zijn.

Op het ogenblik dat ze dan uiteindelijk Belg zijn, na veel meer problemen te hebben ondervonden dan hen werd voorgehouden, zien ze dat er nog niets is veranderd. Het feit dat men genaturaliseerd is staat niet op uw voorhoofd en de huidskleur blijft donker. Ze blijven meer gecontroleerd worden op straat en ze hebben het moeilijker om werk te vinden. Men kijkt nog altijd veel meer

op hen neer, of ze nu Belg zijn of niet.

Ik herhaal hier mijn vraag. Als deze wet tot verstrenging van de bestraffing van bepaalde door racisme ingegeven daden wordt goedgekeurd - wat met een overgrote meerderheid het geval zal zijn - wat zullen dan de consequenties zijn van dit signaal vanuit de Kamer voor de houding van de regering? Wat zullen de gevolgen zijn voor een antiracistisch gedrag van de bevoegdheidsbekleiders, of het nu ministers of ambtenaren zijn? Bent u bereid om een initiatief te nemen ten opzichte van de ambtenarij?

Mijnheer de voorzitter, ik beloofde bondig te zijn en kom dus tot het besluit van mijn betoog.

Ik ben het eens met het principe van de relativiteit van het recht in het algemeen en van het strafrecht in het bijzonder. In dat verband wens ik mijn woorden van gisteren te herhalen naar aanleiding van de bespreking van de wet op de risico-aansprakelijkheid. Ik heb de indruk dat het Parlement hoe langer hoe meer heil verwacht van de rechtbanken en meent dat hun ingrijpen de wereld zal veranderen. In theorie zijn wij tegen het principe van *le gouvernement des juges*, maar in feite sturen wij daarop aan. Het voorstel aangaande de risico-aansprakelijkheid illustreert dit en ik vrees dat de wet op de racismebestrijding daarvan eveneens een voorbeeld zal worden indien men er vanuit het beleid niet in slaagt er andere consequenties uit te trekken.

Tot slot richt ik mij tot de heer Coveliers om te zeggen dat ik zijn standpunt over de relativiteit van het strafrecht gedeeltelijk kan bijtreden. Mijnheer Coveliers, de theoretische beschouwingen over het onvoldoende functioneren van het apparaat zijn grotendeels correct, maar dat ontslaat u en uw fractie er niet van iets te ondernemen tegen het racisme. Ik kan u dezelfde opmerkingen maken als ten opzichte van burgemeester Cools of minister Tobback. Ook de VLD telt te veel politici die

Vogels

te vaak laten uitschijnen dat Belgen toch een trapje hoger staan dan migranten. Op die manier werken zij immers het "gemakkelijk" verhaal in de hand dat uiterst rechts wordt verkocht en dat zulks electoraal gezien lonend is op korte termijn, maar dat het hen op lange termijn wel eens zuur zou kunnen opbreken.

De heer **Coveliers** (VLD) : Mevrouw Vogels, wij zijn er ons zeer goed van bewust dat de liberale partij niet alleen heiligen telt. Toen wij onze tekst over corruptie voorstelden hebben wij trouwens gezegd dat, aangezien wij allen mensen zijn, sommigen onder ons misschien ook wel corrupt zijn.

Bovendien gaat het hier om een redering *a contrario* : de VLD kan niet volledig uit heiligen bestaan, want zoveel zijn er niet.

Mevrouw **Vogels** (ECOLO-AGALEV) : Mijnheer Coveliers, de collectieve boetedoening is een nieuwe trend in de politiek. Dat is overal merkbaar : de Antwerpse CVP-ers beweren niets te maken te hebben met wat er gebeurt ; voor hen telt nu Antwerpen '94. De VLD-ers kennen de PVV niet meer en wat corruptie betreft weten zij alleen dat daar vroeger wel sprake van was. Maar ja, thans behoren zij tot de VLD.

Mijnheer Coveliers, uw partij diende al enkele voorstellen in aangaande het probleem van corruptie, maar bitter weinig wat racismebestrijding betreft. Bij deze gelegenheid nodig ik u uit op dat vlak ook wat creativiteit aan de dag te leggen.

Le **président** : La parole est à M. Mayeur.

M. **Mayeur** (PS) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, quelques jours après l'importante manifestation qui a rassemblé de nombreux jeunes, notamment, dans les rues de Bruxelles dimanche, pour condamner le racisme et toutes les formes d'exclusion, je me réjouis que nous examinions aujourd'hui la

réforme de la loi Moureaux de 1981 qui condamne les actes de racisme et de xénophobie et que nous considérons ces actes comme des délits qui doivent être condamnés sévèrement et fermement. Particulièrement au moment où l'intolérance, le racisme, la xénophobie et le nationalisme refont surface de manière inquiétante, il y a lieu de renforcer cette loi Moureaux et de condamner fermement les actes de rejet que vivent quotidiennement dans notre pays des étrangers et même des Belges d'origine étrangère, comme l'a souligné Mme Vogels.

Un arsenal juridique doit être mis en place qui permettra de condamner, indépendamment de la situation conjoncturelle et du climat politique, des actes aussi inqualifiables de racisme et de xénophobie.

Les étrangers qui vivent chez nous ne peuvent se voir refuser en fonction de leur origine l'accès à des droits qui doivent être les mêmes pour tous, des droits de bien-être et de bien vivre dans notre pays comme le droit à l'emploi et à un logement décent. Cela concerne aussi ceux qui sont devenus belges récemment par l'acquisition ou par l'attribution automatique de la nationalité, à qui nous avons proposé un contrat d'intégration. Si ce contrat n'aboutit pas, on risque de se trouver face à un conflit social, à une explosion sociale, voire même à des explosions ethniques. Je souhaite pour notre pays que l'intégration se fasse, que tout ce qui porte atteinte à cette bonne intégration, que tout ce qui est un frein à l'intégration sociale et économique des gens - il n'y a pas que l'intégration administrative ou l'assimilation administrative par la voie de la nationalité - soit banni et que les gens puissent acquérir des droits identiques et essentiels, liés à la dignité de la personne.

Nous aurions voulu ajouter au texte du projet transmis par le Sénat la notion d'injure raciste. Etant donné le relatif consensus obtenu en vue d'aboutir rapidement à un accord sur ce texte, je me suis rallié au projet tel

qu'il nous était parvenu. C'est une notion à laquelle il faudra réfléchir de manière approfondie et en termes de sanctions parce que l'injure raciste s'exprime quotidiennement et blesse beaucoup de gens, notamment lorsqu'elle s'exprime par voie de presse - si "La Libre Belgique" ou "Le Soir" ne recourent heureusement pas à ce type d'argument, d'autres journaux le font, "La Dernière Heure" notamment, il y a aussi le tract nauséabond que le Vlaams Blok distribue dans l'ensemble de nos communes. Ainsi, vous abusez non seulement de l'État de droit par rapport à la loi Moureaux mais en plus du droit constitutionnel accordé aux parlementaires, bénéficiant de l'immunité parlementaire, d'exprimer tout ce qu'ils pensent, tout ce qu'ils veulent, pour vous livrer des propos racistes dans des documents qui sont distribués dans toute la ville. Vous vous placez au-dessus de la loi, vous ne la respectez pas et vous vous abritez derrière votre immunité parlementaire. C'est non seulement scandaleux mais lâche. Quand le Parti socialiste a quelque chose à dire, il l'exprime clairement. Vous vous situez en dehors de la loi, vous abusez du marchepied que la démocratie vous a accordé.

Il faudrait que les gens qui votent pour vous, sachent pour qui ils votent.

Nous réfléchissons donc à l'initiative du Centre pour l'égalité des chances et de lutte contre le racisme à la nécessité de condamner efficacement ces propos racistes, même lorsqu'ils s'expriment par voie de presse. La loi doit s'appliquer à tout le monde.

Le pouvoir législatif peut voter tous les textes inspirés des meilleures intentions qu'il veut, ils resteront lettre morte si le pouvoir judiciaire, à qui il incombe de mener les poursuites, ne mène pas ces poursuites à bien.

Si nous revoyons aujourd'hui la loi Moureaux, c'est précisément parce que plusieurs d'entre nous ont constaté que cette loi n'a malheureusement pas été appliquée aussi efficacement qu'on l'aurait souhaité.

Mayeur

Espérons que le pouvoir judiciaire s'en servira désormais efficacement et utilement. C'est une adresse que je vous fais, monsieur le ministre de la Justice, mais il faudrait que les procureurs généraux relaient l'intention évidente de la majorité du pouvoir législatif de sanctionner durement les actes inspirés par le racisme et la xénophobie.

Le pouvoir politique a aussi une vertu éducative et une vertu symbolique. J'attends, comme en matière de nationalité où cela n'a d'ailleurs pas été fait, que le Ministère de la Justice et le Ministère de l'Intérieur, le cas échéant, publient un document accessible au grand public et expliquant clairement ce qu'est le racisme, pourquoi il est condamné et condamnable et comment il est poursuivi dans notre pays. Cela me paraît essentiel.

De voorzitter : De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Dewinter (VL.BLOK) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, "Migranten zijn geen mensen, migranten zijn engelen. Migrant in België ; als ze er niet waren, zou men ze moeten uitvinden om links-Vlaanderen een onderwerp van strijd te geven.", dit is een citaat uit een artikel dat deze week verscheen in het weekblad Trends onder de titel "Kruistocht der kinderen, wie manipuleert wie".

Het antiracisme is een nieuw wapen in de handen van degenen die heilig geloven in die fameuze multiraciale maatschappij. Het antiracisme vormt in zekere zin de vluchtheuvel van het socialisme na de ineenstorting van het marxisme achter het IJzeren Gordijn. De antiracistische strijd en de fameuze ideologie van de rechten van de mens worden door die socialistische beweging op een bijzonder handige manier gebruikt om het failliet van datzelfde socialisme te verbergen. Het antiracisme en het mondialisme zijn bij gebrek aan beter zowat : nieuwe politieke ideologie van het socialisme geworden. Op die

manier probeert links-Vlaanderen momenteel aan de publieke opinie een wereldbeeld te verkopen dat in zijn oude gedaante bij niemand nog in de smaak valt.

Het multiculturele debat en dus ook het racisme, dat in feite een hefboom vormt voor die fameuze multiculturele maatschappij, werden eertijds gelanceerd door extreem-links en daarna overgenomen door de brede linkse beweging. Nog later werden ook een aantal progressieve christenen en uiteindelijk heel de christendemocratie - die ook vandaag weer schittert door haar afwezigheid - in dit links vaarwater gedompeld. Het bewijs hiervan werd geleverd door de jeugdbewegingen, de maatschappelijke organisaties, de vakbonden en de sociaal-culturele verenigingen uit het katholieke centrum die we vorige week zondag in de straten van Brussel hebben zien defileren. Het antiracisme is inderdaad een nieuw soort godsdienst geworden ; je kan er eenvoudigweg niet meer over discussiëren, je kan en mag het antiracisme niet verkeerd vinden. Wie niet akkoord gaat, marginaliseert zichzelf en door deze wet "criminaliseert" hij zichzelf.

Na het goedkeuren van deze wet door het Parlement zal het onmogelijk worden nog op te komen voor de toch wel vrij evidente slogan die nochtans leeft bij het volk : Eigen volk eerst ! Wie als werkgever de voorrang geeft aan de tewerkstelling van Vlaamse werknemers of wie als huisbaas liever een Vlaming als huurder heeft, kan door deze wet dan ook strafrechtelijk worden vervolgd. Men gaat zelfs zover dat men de bewijslast omdraait. De aanklager moet de schuld van de beklaagde niet meer bewijzen want voortaan moet de beschuldigde zijn eigen onschuld bewijzen. Het huidige wetsontwerp komt er in feite op neer dat er een nieuwe, positieve discriminatie van vreemdelingen wordt ingevoerd. Als een verhuurder bijvoorbeeld wordt geconfronteerd met verschillende kandidaat-huurders - een Vlaming en een Marokkaan - dan wordt de verhuurder door deze wet

bijna verplicht om deze laatste te nemen zo niet bestaat de mogelijkheid dat de Marokkaan in kwestie op basis van dit wetsontwerp de verhuurder voor de rechtbank sleurt. Dit wetsontwerp sluit niet alleen de keuzevrijheid van de verhuurder uit, het betekent ook een aantasting van het eigendomsrecht.

De heer Coveliers (VLD) : Het gaat hier om strafrecht en indien iemand zou worden vervolgd, is het aan het openbaar Ministerie om te bewijzen dat de betrokkene de strafbare daad heeft gesteld. Een kandidaat-huurder die wordt geweigerd, zal zelf moeten bewijzen dat hij op een niet correcte manier is behandeld en zodoende werd gediscrimineerd.

De heer Dewinter (VL.BLOK) : Mijnheer Coveliers, in de praktijk zullen wij om de haverklap worden geconfronteerd met huurders en werknemers van een andere nationaliteit of een andere origine dan de onze, die zich op deze wet zullen beroepen om te zeggen dat ze niet dezelfde mogelijkheden krijgen als iemand die de Belgische nationaliteit heeft. Vanaf nu zullen er tientallen, honderden, duizenden, tienduizenden klachten komen op basis van deze totaal onwerkzame wet, die uiteindelijk helemaal niet zal bijdragen tot het laten verdwijnen van het racisme, die alleen maar onduidelijkheid zal scheppen, die, ik herhaal, de keuzevrijheid van de verhuurder op een ernstige manier zal beperken en die een aantasting inhoudt van het eigendomsrecht. Dit geldt trouwens niet alleen voor verhuurders ; dit geldt ook voor werkgevers die in de toekomst met soortgelijke situaties zullen af te rekenen krijgen.

Opvallend, onbegrijpelijk en onaanvaardbaar is dat nu ook de vakbonden in de plaats mogen treden van het openbaar Ministerie en het parket. Aan de vakbonden wordt bij wet de mogelijkheid gegeven om te vervolgen. De vakbond is geen gekozen of benoemd orgaan, moet aan niemand enige democratische verantwoording afleggen, heeft niet eens rechtspersoonlijkheid en draagt

Dewinter

dus juridisch ook geen enkele verantwoordelijkheid. Het kan volgens ons alleen de taak van het openbaar Ministerie zijn om vervolgingen in te stellen. Ik vind het spijtig dat daarvan reeds is afgeweken wat milieudelicten betreft en voor een aantal organisaties, zoals de Liga voor de Rechten van de Mens, die nu allemaal "procureurtje" gaan spelen. Dat de vakbonden daar nog moesten bijkomen, kon moeilijk anders. Dat ligt in de logica van de traditionele partijen.

Ergerlijk is ook dat in dit ontwerp de politie wordt gevisieerd. Politieagenten die zich te buiten gaan aan discriminatie - en wij weten hoe gemakkelijk door vreemdelingen het woord "racisme" valt wanneer zij worden gearresteerd op verdenking van een of ander strafbaar feit - kunnen volgens artikel 5 van dit ontwerp gestraft worden met een gevangenisstraf van twee maanden tot twee jaar. Het resultaat van deze bepalingen is u ongetwijfeld bekend : een politiemans zal in de toekomst inderdaad wel twee keer nadenken vooraleer hij een "jongere van het noord-afrikaanse type" zal arresteren.

De politiek die momenteel wordt gevoerd door het Centrum voor Racismebestrijding en Gelijke Kansenbeleid van pater Leman, toont aan in welke richting men wil gaan. Men wil politie en rijkswacht zoveel mogelijk intimideren en afdreigen, in de hoop dat vreemde criminelen zoveel mogelijk buiten schot worden gelaten. De klachten die onlangs nog door dat centrum zijn ingediend tegen de politiekorpsen van Sint-Niklaas en Dendermonde, tonen dit ten overvloede aan.

Het wetsontwerp, meer bepaald artikel 5 van dit ontwerp, zal een enorme demotivatatie bij het politiekorps teweegbrengen : de vreemdelingen-criminaliteit zal uiteraard opnieuw stijgen en het ongenoegen van de bevolking zal alleen maar toenemen.

Mijnheer de voorzitter, collega's, artikel 1 van dit wetsontwerp bewijst

ten overvloede de ondoeltreffendheid van de wet van 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden. In de wet-Moureaux wordt vrolijk geïmagineerd met begrippen als racisme, geweld, discriminatie, haat, rassenscheiding, nationale en etnische afstamming. Terwijl het in het strafrecht toch essentieel is dat men strafbare feiten zo duidelijk mogelijk omschrijft, schijnt men bij het opstellen van de wet-Moureaux opzettelijk voor vaagheid en wazigheid te hebben gekozen. Een duidelijke definitie van het begrip racisme moet men in die wet niet zoeken. Men heeft er bewust voor geopteerd om het begrip racisme gelijk te stellen met begrippen als discriminatie, xenofobie en rassenhaat en deze begripsverwarring en woordvervuiling zijn het gevolg van een jarenlange campagne van de tegenstanders van alles wat te maken heeft met ras, volk en identiteit.

Ik heb de definitie van het begrip volk al verscheidene malen vanop deze tribune gegeven. Ik ga dit niet herhalen omdat ik vrees dat ik mijn spreektijd dan zal overschrijden.

Ik wil echter wel graag een antwoord geven op de vraag die aan de heer Coveliers werd gesteld.

De heer **Sleecx** (SP) : Kunt u op mijn vraag een antwoord geven ?

De heer **Dewinter** (VL.BLOK) : U hebt gevraagd aan de heer Coveliers of het kan dat een partij die weigert de democratie te aanvaarden, kan profiteren van de voordelen en faciliteiten, zoals bij voorbeeld de partijfinanciering, waarvan andere partijen kunnen genieten. U hebt het woord Vlaams Blok niet uitgesproken, maar ik vermoed dat u het over onze partij had. De vraag is of men op basis van de wet-Moureaux het Vlaams Blok van racisme kan beschuldigen. Het Vlaams Blok pleit bij voorbeeld voor de begeleide terugkeer van de niet Europese vreemdelingen naar hun landen van herkomst. Het door het Vlaams Blok voorgestelde vreemdelingenbeleid

gaat helemaal niet uit van de ene of andere hiërarchische rassensrangschikking. Het Vlaams Blok spreekt zich trouwens niet uit over rassen, maar wel over cultuurpatronen. Wetenschappelijk gezien behoren Turken en Noord-Afrikanen trouwens tot hetzelfde blanke ras als bij voorbeeld de Europeanen.

De bekende Joodse etnoloog Levi Strauss preciseerde in een toespraak voor de UNO het verschil tussen ras en cultuur : "Ras en cultuur zijn twee verschillende begrippen. Het is dwaas iemand voor racist uit te schelden omdat hij aan bepaalde waarden de voorkeur geeft en weigert alle culturen als evenwaardig te beschouwen. Het is geen misdadig een bepaalde manier van leven en denken te verkiezen boven een andere en zich weinig aangetrokken te voelen door gedragingen of door een levenswijze die hoe eerbiedwaardig ook, al te ver verwijderd zijn van de waarden waaraan men traditiegetrouw gehecht is. Gehechtheid aan de eigen cultuur maakt het soms nodig zich te verdedigen tegen hen die een andere cultuur willen opdringen. Dit heeft helemaal niets met racisme te maken."

De vraag is of men de Vlaamse beweging en het Vlaams Blok kan verwijten een racistische beweging te zijn, omdat ze voor het behoud van taal en cultuur opkomen. Kan men het Joodse volk verwijten een racistisch volk te zijn, omdat het een van de strengste reglementeringen en een van de strengste nationaliteitswetgevingen ter wereld heeft, en die in de praktijk ook toepast ? Zij doen dit ter bescherming van hun religieuze en volkse eigenheid, die in het verleden inderdaad ten overvloede werd bedreigd. Kan men het Vlaams Blok dan verwijten een racistische partij te zijn, omdat het probeert de massale invasie van vreemdelingen en de bedreiging van de identiteit van ons eigen volk te stoppen ? Ik denk het niet.

Het begrip racisme is tot een scheldwoord geworden, dat wordt afgevuurd op iedereen die niet gelooft in

Dewinter

de multiculturele samenleving. Louis Pauwels, hoofdredacteur van *Le Figaro Magazine* in Frankrijk zegt in zijn boek *Le droit de parler* terecht het volgende : "Het pseudo-antiracisme is in werkelijkheid niet meer dan het verwerpen van de culturele en etnische identiteiten. Het uiteindelijke doel is de smeltkroes, het gelijkmaken van de mensheid, wat alleen maar neerkomt op een vulgair soort Amerikanisme."

De heer **Sleeckx** (SP) : Er is geen volk dat zoveel diverse bezettingen heeft gekend en dikwijls gedwongen heel wat verschillende culturen heeft moeten beleven dan het Vlaamse volk. Daaruit is eigenlijk onze Vlaamse cultuur ontstaan. Is dat niet verrijkend geweest ?

De heer **Dewinter** (VL.BLOK) : Mijnheer Sleeckx, hoort u mij zeggen dat dit niet zo is ?

De heer **Sleeckx** (SP) : Wie zegt dat een inbreng van een andere cultuur voor de Vlaamse cultuur niet verrijkend kan zijn ?

De heer **Dewinter** (VL.BLOK) : Mijnheer Sleeckx, u begrijpt het niet en u wil het ook niet begrijpen. U zult dit nooit begrijpen omdat u ons bewust in dat hoekje wil duwen. U zult alle argumenten gebruiken om onze partij daar te krijgen, om het even wat wij zeggen, hoe wij het zeggen en wie wij citeren. Uiteindelijk komt het steeds op hetzelfde neer : Auschwitz, Birkenau, Dachau. Dat is het enige waarmee u het Vlaams Blok wil associëren. Wij hebben daar niets mee te maken. Het Vlaams Blok verdedigt het racisme niet, wij verdedigen alleen het recht op het behoud van onze eigen culturele identiteit en eigenheid. Dat is geen racisme. Als u niet ook de laatste SP-kiezer in de volkswijken van de grootsteden wil kwijtspelen moet u dat maar eens gaan begrijpen. De mensen zijn bang, ze zien hun wijken verworden tot noordafrikaanse ghetto's. Ze zien de criminaliteit in hun wijke met 10, 20 of 30 percent stij-

gen en ze willen dat daar een einde aan komt. De traditionele partijen zoals de SP en AGALEV komen die mensen dan vertellen dat zij tegen racisme en voor gelijkheid van kansen zijn. Ze vertellen de mensen echter niet hoe zij van hun wijk opnieuw een Antwerpse, een Gentse of een Vlaamse wijk zullen maken. Zij zeggen niet wat ze gaan doen aan de criminaliteit om de werkelijke problemen op te lossen. Mijnheer Sleeckx en mevrouw Vogels, daar gaat de traditionele politiek anno 1994 volledig in de fout.

Mijnheer Sleeckx, als u denkt dat wij zo'n genieën zijn dat wij zonder media, zonder enige steun in de Vlaamse pers en zonder financiële of andere middelen al dit soort dingen kunnen bewerkstelligen - bijvoorbeeld het zondebok-effect - dan zit u er grondig naast. Wij kunnen alleen bestaan omdat er een aantal problemen zijn en wij er concrete oplossingen voor bieden. Draai de zaken niet om, wij creëren die problemen niet. Wij zijn niet verantwoordelijk voor de criminaliteit in de volkswijken of voor de massale invasie van niet-Europese vreemdelingen in ons land, integendeel.

Als u het mij toestaat zou ik graag even verder ingaan op deze wet. De nieuwe definitie van het begrip discriminatie in artikel 1 luidt : "elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur die tot doel of ten gevolge heeft of kan hebben dat het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het maatschappelijk leven wordt teniet gedaan, aangetast of beperkt". Deze definitie laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Het is de bedoeling van de indieners van dit wetsontwerp om bijvoorbeeld partijen als het Vlaams Blok het verbod op te leggen om nog naar buiten te komen met een programma dat pleit voor het terugsturen van de niet-Europese vreemdelingen naar hun landen van herkomst. Wie in de toekomst het

"eigen volk eerst-principe" wenst te verdedigen zal op basis van deze wet veroordeeld kunnen worden. Met dit wetsontwerp wordt in Vlaanderen dan ook het fameuze opiniedelict ingevoerd. De politieke meerderheid probeert op deze manier een deel van de oppositie monddood te maken. De machthebbers ontzeggen de machtelozen, met name de oppositie, het recht op vrije meningsuiting. Dat is een van de diepere bedoelingen van dit wetsontwerp. Met dit ontwerp zit men in feite op dezelfde golflengte als een autoritair regime dat eveneens de oppositie wil muilkorven. Ik citeer Mark Grammens in "Journaal" : "Wie de macht aanvalt verdedigt rechten, wie de oppositie haar rechten wil ontnemen verdedigt de macht in de autoritaire, onverdraagzame en ondemocratische zin van het woord".

Mijnheer de voorzitter, collega's, in een democratische samenleving wordt niemand geacht in het bezit van de waarheid te zijn, ook al zijn er zoals in de tijd van de inquisitie paters dominicanen die ons van het tegendeel willen overtuigen.

Het maatschappelijk debat beslist welke regels er als bindend worden ervaren. Die beslissing is nooit definitief en derhalve is het debat ook nooit ten einde. Elke poging om een open debat te verhinderen is in feite ondemocratisch en getuigt van een totalitaire ingesteldheid.

Het zogenaamde antiracisme is in feite niet veel meer dan een nieuw wapen in de handen van degenen die heilig geloven in die fameuze multiculturele samenleving. De eerste doelstelling van de voorstanders van de multiraciale maatschappij is het ondermijnen van de eigenheid van een volk. Die systematische aanvallen op de identiteit van ons volk gebeuren uiteraard nooit rechtstreeks. Zogenaamde antiracisten weten immers bijzonder goed dat hun antiracistische stellingen door de bevolking helemaal niet worden onderschreven. Michel Hanoun, de auteur van "*L'Homme et l'Espérance de l'homme*", een rapport geschreven in

Dewinter

opdracht van de Franse regering, zei in een interview met *Le Figaro Magazine* dat "het racisme bij de mens een natuurlijk iets is. Iedereen van ons heeft het in zich. Het antiracisme is geen natuurlijk fenomeen, het moet aangeleerd worden". Het zijn niet mijn woorden, maar de woorden van een notoir Frans socialist.

Met racisme bedoelt de socialist Hanoun het volksbewustzijn, het feit dat de mensen zich verbonden voelen met hun volk en met degenen die dezelfde taal spreken, dezelfde cultuur beleven en geloven in dezelfde waarden en normen.

Het is met deze wetenschap in het achterhoofd dat de antiracistische lobby heeft beslist het offensief tegen de identiteit van ons volk in te zetten door alles wat met de eigenheid van ons volk te maken heeft, verdacht te maken.

De strategie is eenvoudig. Indien men iets wil vernietigen wat door de maatschappij als waardevol, belangrijk en essentieel beschouwd wordt, val het dan niet rechtstreeks aan, maar maak het verdacht.

Eerst en vooral werden de begrippen racisme en antiracisme geïntroduceerd en gelanceerd. Racisme betekent onderdrukking, discriminatie, vreemdelingenhaat en geweld tegen minderheden. Antiracisme betekent vriendschap, verdraagzaamheid, openheid voor al wat vreemd is. Kort samengevat racisme is slecht, antiracisme is goed.

Eenmaal deze begrippen door de media, die dit spelletje maar al te graag meespelen en die met handen en voeten gebonden zijn aan de groepen die dit verdedigen, aanvaard waren, kwam het erop aan racisme te associëren met nationalisme, met volkse eigenheid, met behoud van eigen cultuur en respect voor de identiteit van ieder volk.

Het uiteindelijke doel is de vernietiging van het nationale en het creëren van een multiraciale en mundialistische maatschappij.

Opvallend is dat degenen die het antiracisme als een wapen in de strijd voor de pluriraciale maatschappij gebruiken, systematisch weigeren een concrete en bruikbare definitie van het begrip racisme te geven. Zij blijven graag vaag omdat ze goed genoeg weten dat het racisme, zoals bijvoorbeeld omschreven in de wet-Moureaux, bijzonder zelden voorkomt. Dat wordt dan weggestoken achter het slecht functioneren van de wet en achter technische toepassingsmoeilijkheden, maar in feite komt het erop neer dat racisme als dusdanig bij onze bevolking slechts in zeer uitzonderlijke gevallen voorkomt.

Bepaalde opkomende politieke partijen die uw politiek bestaan bedreigen, hebben er allerlei voordeel bij om op basis van dit vermeende racisme de indruk te wekken dat het spook van het racisme enorme afmetingen aanneemt. Zij hebben er alle baat bij de indruk te wekken dat het racisme de grootste bedreiging is voor onze maatschappij en ons volk.

Toch weten we allemaal dat het een vrij marginaal verschijnsel is, zeker onder de vorm waarop het nu wordt gedefinieerd.

Reeds verscheidene keren hebben organisaties, zoals de Liga voor de Rechten van de Mens, geprobeerd om het Vlaams Blok op grond van de wet-Moureaux voor de rechtbank te sleuren.

Het Vlaams Blok werd telkens vrijgesproken. In hun pogingen om onze partij veroordeeld te krijgen voor racisme en xenofobie, verraden deze organisaties uiteindelijk hun ware bedoelingen. Uiteindelijk willen zij degenen breken die zich verzetten tegen de islamisering van ons volk. Zij willen het Vlaams Blok verdacht maken, zij willen de bevolking bewijzen dat het Vlaams Blok en *a priori* dus ook het idee "eigen volk eerst!" racistisch is. Wanneer het Vlaams Blok veroordeeld en verslagen zal zijn, zal voor hen ook het laatste verzet tegen die fameuze *melting pot* gebroken zijn. Eenmaal het Vlaams Blok op de knieën, is de laatste bar-

ricade tegen hun multiraciale waan-ideeën doorbroken.

Mevrouw Vogels, natuurlijk schuilt in ieder van ons de wil om te vechten voor het behoud van onze identiteit en voor al wat ons eigen is. Deze natuurlijke reflex spoort ons aan op te komen voor de eigenheid van het volk waartoe wij behoren. Wanneer deze identiteit wordt bedreigd, bijvoorbeeld door een massale invasie van niet-Europese vreemdelingen, dan ontstaat er bij sommigen ongetwijfeld een primaire drang - ik heb daar geen ander woord voor - om op een racistische manier op deze dreiging te antwoorden. De wil van iedere mens om wat hem dierbaar is veilig te stellen, kan echter onmogelijk als een uiting van racisme worden uitgelegd. Het beste middel om vreemdelingenhaat en rassenaan racisme dus, weg te nemen bestaat in het toepassen van de maatregelen die het Vlaams Blok aanreikt, namelijk de begeleide terugkeer van de niet-Europese vreemdelingen naar hun landen van herkomst.

De heer Sleetckx (SP) : De Japanners ook ?

De heer Dewinter (VL.BLOK) : Het formuleren van die oplossing is op zich geen racisme ; nee, het is een middel om het racisme uit onze maatschappij te bannen en ons te realiseren dat onze maatschappij nu eenmaal bestaat uit volkeren en identiteiten, uit culturen die het *so-wieso* steeds moeilijk zullen hebben, het zelfs altijd moeilijk zullen hebben om dat multiculturele, dat pluriraciale te aanvaarden. Het is immers tegennatuurlijk en onnatuurlijk, het gaat in tegen al wat reeds eeuwen bestaat op deze wereldbol.

De heer Sleetckx (SP) : Dus ook de Amerikanen en de Japanners, want dat zijn geen Europeanen.

Mevrouw Vogels (ECOLO-AGA-LEV) : Mijnheer Dewinter, zich afzetten tegen de identiteit van een ander volk kan nooit verrijkend werken, dat verschaalt. Ik ben het met u eens dat een aantal mensen, Vla-

Vogels

mingen, vereenzaamd zijn, dat de culturele ontworteling bij heel wat Vlamingen en Antwerpenaren groter is dan de culturele ontworteling bij de migranten, zelfs bij degenen die in Antwerpen wonen. Daarmee ben ik het eens.

Het zoeken naar die eigen identiteit en die eigen cultuur via het vergruizen van, het negatief maken van en het zich afzetten tegen een andere cultuur, kan alleen maar leiden tot de groei van een negatieve identiteit en een verschraling van de eigen cultuur. Dat is precies de rijkdom van de multiculturele samenleving: men verrijkt de eigen cultuur en identiteit door de confrontatie met anderen. Dat is de realiteit.

Uw problemen van de wijken in de steden, mijnheer Dewinter, kan ik herkennen, ik ben het er zelfs mee eens. Er zijn samenlevingsproblemen, maar hoe zijn die migranten in die wijken gekomen? Omdat daar heel veel huizen leeg stonden die werden verlaten door Belgen, omdat de steden onleefbaar waren. Uw oplossing, het uitvoeren van de migranten, lost dat het probleem van de Belgen op? Nee, die steden blijven even onleefbaar, meer zelfs, ze zijn dan nog meer onleefbaar en nog doodser geworden. Als de migranten weg zijn, wie gaat u dan als zwart schaap uitkiezen en aanwijzen als oorzaak van alle problemen? De gehandicapten? De werklozen? Wij kennen dat verhaal, dat is de negatieve theorie van het zwarte schaap. Daartegen wil ik reageren, daar ligt het verschil tussen u en mij. Ook ik hecht belang aan de cultuur en de identiteit van een volk, meer dan u zult denken. Ik moet mij daarvoor echter niet afzetten tegen de rijke cultuur van een ander volk.

De heer **Dewinter** (VL.BLOK): Mevrouw Vogels, ik heb u laten uitspreken omdat ik dit een prachtig voorbeeld vond, een opeenstapeling van zowat alle vooroordelen, alle herspinselfs die over ons de ronde doen. Het ene is al gekker dan het

andere, onder andere het voorbeeld dat na de vreemdelingen nu ook de gehandicapten en de werklozen en uiteraard ook nog de vrouwen en homofielen - die laatste twee categorieën hebt u nog vergeten te noemen - aan de beurt zullen komen.

Ik ken dat soort simplistische argumenten waarmee u probeert onze stellingen onderuit te halen. Ik kan alleen een beetje meewarig lachen als ik dat hoor. Veel meer zit er niet in, want uiteindelijk slaat het nergens op. Wij pleiten voor het behoud van onze eigenheid en cultuur, niet door ons af te zetten tegen om het even wie, maar door te zeggen dat wij de eigenheid van om het even wie moeten kunnen respecteren. Wij keren ons dus tegen bij voorbeeld integratie en assimilatie omdat u precies daar een aanslag pleegt op de identiteit, de culturele eigenheid van die volkeren die u hier per se wilt laten assimileren. U pakt hun cultuur af, u pakt hun godsdienst af, u pakt hun taal af, u pakt hun normen af, u pakt hun waarden af en u zegt dat ze Vlaming of Waal moeten worden. Mevrouw Vogels, dit werkt niet. Dit is niet de realiteit. Dit kan niet werken. Dit zal nooit werken. Dit zal altijd tot botsingen leiden. Het echte racisme, de echte rassenvaan, de echte rassenscheiding waarover u het in al deze papieren altijd hebt, bestaan precies bij diegenen die voorstander zijn van de integratie en de assimilatie. Die personen willen, bewust trouwens, de cultuur, taal en godsdienst afpakken van die volkeren die hier nu tijdelijk te gast zijn. Zij willen hen verplichten zich te gedragen zoals wij. Dat is pas echt racisme.

Wij willen alleen maar dat ook deze volkeren hun identiteit, hun taal, hun eigenheid en hun godsdienst kunnen bewaren, maar niet hier, bij ons, maar wel in het land van herkomst, waar zij thuishoren en in hun eigen culturele omgeving kunnen bestaan. Wij zijn tegen de multiraciale samenleving. Wij zijn voor mono-etnische staten, voor mono-etnische samenlevingen. Daar zijn wij voorstander van.

M. **Simons** (ECOLO-AGALEV): Si je comprends bien le néerlandais, vous êtes pour un État ethnique.

Un État ethnique, cela fait penser à la Yougoslavie aujourd'hui. Vous y avez pensé, vous? Vous avez dit: "Je suis pour un État ethnique". Que tout le monde entende bien que le Vlaams Blok a dit qu'il était pour "un État ethnique".

Et un État ethnique, c'est la guerre ethnique: on le sait. C'est bien ce que vous avez dit. C'est intéressant.

De heer **Dewinter** (VL.BLOK): De huidige problemen met de multiraciale samenleving kent u. In Joegoslavië bij voorbeeld. Dat zijn de multiculturele samenlevingen waarvan u houdt.

De heer **Colla** (SP): Punt 71 van uw manifest wil de puurheid, de nobelheid en de identiteit van ons volk bewaren. U bedoelt eigenlijk genenmanipulatie met goede genen van "Blokkers". Dan hebt u uw puurheid.

De heer **Dewinter** (VL.BLOK): Mijnheer de voorzitter, collega's, bij gebrek aan argumentatie schakelt men bij de SP nogal vlug over op vulgariteit. Dat is mij bekend. Dat is nu eenmaal de arrogantie van de macht die eigen is aan uw partij. Het antiracisme is een sluipend gif dat de weerbaarheid van onze maatschappij, van West-Europa en heel Europa op dit moment aantast en ondermijnt. Opnieuw niet een "Vlaams Blokker", maar iemand die eertijds in het verzet heeft gestaan, een gewezen communistisch voorman en gewezen rector aan de VUB, professor Aloïs Gerlo, schreef hierover in een Vrije Tribune: "Er bestaat bij ons een soort fundamentalistische groep die tot elke prijs zoveel mogelijk vreemdelingen wil toelaten, en al diegenen die dat niet wensen omdat zij vasthouden aan hun eigen identiteit als volk, brandmerken als racisten en hen zelfs het zwijgen zouden opleggen, waren zij daartoe in staat. Zij misprijzen de grote meerderheid van het volk. In het beste geval ge-

Dewinter

tuigt deze houding van een soort scepsis, een wereldvreemd en utopisch soort humanisme."

Dit zegt de humanist professor Aloïs Gerlo.

Mijnheer Colla, ik vrees dat professor Gerlo, die deze profetische woorden op 11 januari 1991 in de krant "Het Laatste Nieuws" liet verschijnen - dit gebeurde vooraleer de heer Tobback met de hoofdredacteur ging praten om geen racistische brieven en artikelen meer te publiceren in de kranten - gelijk dreigt te krijgen.

Mijnheer Colla, deze wet is een ondemocratische wet, waarbij een kleine minderheid in deze ivoren toren, die het Parlement steeds meer aan het worden is, haar wil opdringt aan de meerderheid van de bevolking. Een stem heb ik hier nog niet gehoord en ik hoop dat ik ze aan de oppervlakte heb laten komen, namelijk de stem van het volk, de stem van de kiezer, de stem van de man en de vrouw in de straat, de stem van de zwijgende meerderheid. Ik daag al degenen uit die hier vandaag met grote woorden als "humanisme", "antiracisme" en dergelijke hebben geschermd, om met de moed van hun overtuiging - u zegt immers dat de kiezers u steunen, maar ik wil het nog zien - een referendum te houden. Wees toch niet bang, vermits u zegt dat 80 of 90%, min de 11% die door het Vlaams Blok wordt vertegenwoordigd, achter het antiracisme, de integratie en de assimilatie-ideeën staan, en ze allen voor de multiraciale maatschappij zijn !

Ik daag u uit. Organiseer een referendum. Ga naar het volk dat u zegt te vertegenwoordigen, ga naar die man en die vrouw in de straat en vraag hen wat zij over dit thema denken.

Vraag hen wat zij van het anti-racisme en de multi-culturele samenleving, die u zo heilig is en die u hier met superlatieven hebt opgehemeld, denke .. Durft u dit aan ?

Mijnheer Colla, mevrouw Vogels, durft u dit aan ?

Nee, u durft dit niet aan. (*Onderbreking door de heer Colla*)

Mijnheer Colla, roep niet te vroeg, wacht nog even tot de gemeenteraadsverkiezingen. Ik heb u dat vóór 24 november 1991 ettelijke keren horen zeggen, maar de dag na 24 november 1991 was het bij de socialistische partij heel wat minder !

Mijnheer Colla, ik zeg u dat u met deze wet, onder aanvoering van dezelfde personen die dat destijds ook hebben gedaan, namelijk de Dominicanen - dat is trouwens de religieuze orde van de persoon die nu voorzitter is van het Centrum voor gelijke Kansen en Racismebestrijding - een nieuwe inquisitie voert tegen degenen die luidop zeggen wat de burger in alle stilte denkt. Ik zeg u wat de burger denkt, hij denkt maar één ding : eigen volk eerst.

Le **président** : La parole est à M. Matagne.

M. **Matagne** (FN/NF) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, il est question ici de racisme. Or, ce sont les gouvernements successifs qui nous y ont amenés.

La proposition de loi qu'on nous demande d'approuver est, en fait, la conséquence de l'inconscience, du laxisme, de l'insouciance, peut-être de l'intérêt des autorités qui n'ont pas fait respecter strictement les conventions bilatérales signées avec les pays d'origine de ces immigrés.

Il faut mettre en relief le laxisme avec lequel on autorise de prétendus réfugiés politiques à venir chez nous.

Notre pays a connu deux vagues d'immigration. La première, à la demande du gouvernement, consistait surtout en Italiens, Portugais et Grecs. Ils possédaient des contrats de travail bien définis.

Ces contrats ont été respectés ; ces gens se sont parfaitement intégrés dans notre société, dans notre vie sociale et économique. Ils ont les

mêmes racines, les mêmes bases culturelles que les nôtres. Nous partageons avec eux deux mille ans de civilisation commune.

La seconde vague, à la demande d'un certain patronat et de pourvoyeurs de main-d'oeuvre, s'adressait surtout aux pays d'Afrique du Nord, principalement aux Marocains.

Il est peut-être bon de nous rappeler la convention bilatérale belgo-marocaine, signée le 17 février 1964 et reprise dans le *Moniteur* n° 117 du 17 juin 1977.

L'article 11 stipule : "A l'expiration du contrat contenu dans la convention bilatérale, le travailleur marocain ne pourra rester en Belgique qu'à la condition d'être réembauché dans le même secteur de travail."

L'article 13 stipule : "Les travailleurs marocains, occupés et établis en Belgique, auront la faculté de se faire rejoindre par leur famille dès le moment où ils auront travaillé pendant trois mois et à la condition qu'ils disposent d'un logement convenable pour leur famille. Celle-ci comprend l'épouse et les mineurs d'âge à charge".

Mais on est loin très loin du compte. Cela n'a jamais été respecté ; ces articles n'ont jamais été appliqués. C'est ce qui nous amène à la situation critique que nous connaissons à l'heure actuelle.

Mais je voudrais vous citer un bref article, intitulé "Un marché intéressant".

"Je me souviens que, dans mon enfance, ma mère allait régulièrement au marché, car les prix y étaient nettement plus intéressants que dans les magasins. De plus, les abricots, les artichauts, les choux, le muscat, les oeufs, tout y était plus frais.

Actuellement, ce n'est plus toujours le cas. Ainsi, dans mon quartier, depuis que s'ouvrent quantité de magasins tenus par des Marocains, la situation s'est complètement inversée.

Ces gens servent, avec une grande gentillesse, de très beaux légumes :

Matagne

votre botte de poireaux coûte parfois la moitié du prix du marché.

De ce fait, nous sommes de plus en plus nombreux à vouloir nous approvisionner chez ces courageux travailleurs musulmans dont la boutique est ouverte jusqu'à 20 heures. Ils tiennent également quelques boucheries où qualité et prix raisonnables font bon ménage. Plus d'une boulangerie offre du pain frais et tiède deux fois par jour.

Oui, vraiment, le rayon des bonnes affaires a changé de mains !"

Il s'agit là d'une dictée suggérée en page 32 du livre "De la langue... à l'expression" de A. Braun et J.F. Cabillau, livre édité chez Plantyn. Ce guide méthodologique est utilisé en seconde année du cycle secondaire.

Ce texte est en contradiction avec la loi du 30 juillet 1981 et plus spécialement son nouvel article 2 ainsi libellé : "Quiconque, fournissant ou offrant de fournir un service, un bien ou la jouissance de celui-ci, commet une discrimination à l'égard d'une personne en raison de sa race, de son origine, ou de sa nationalité, est puni, etc. etc." Il s'agit bien là d'un racisme larvé, d'un racisme antibelge basé sur la race et la religion.

J'ai introduit une demande d'interpellation à M. Mahoux, ministre de l'Enseignement et de l'Audiovisuel auprès de la Communauté française, où l'on a voté il y a quelques jours un projet de décret sur la neutralité dans l'enseignement.

Vous ne vous étonnerez pas, dès lors, que le Front national ne pourra marquer son approbation à un projet d'une loi qui n'est même pas respectée dans l'enseignement.

Le **président** : La parole est à M. Simons.

M. Simons (ECOLO-AGALEV) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, on peut comprendre, par les interventions de M. Dewinter et de M. Matagne, à quoi l'Italie n'a pas échappé. On

peut au moins espérer que l'extrême droite, les néofascistes qui ont recueilli beaucoup de voix, ne prendront pas le pouvoir. Mais parlons du projet de loi à l'examen.

"Une loi anti-démocratique", a dit le Vlaams Blok. Non, cette loi sera votée démocratiquement que je sache. La démocratie n'est pas encore la confrontation, ni l'oppression de la majorité contre la minorité, c'est le débat, ce que l'on appelle la délibération, la réflexion politique. Que cela ne se dise pas dans vos meetings où vous voulez convaincre avec des arguments simples, je peux le comprendre mais, ici, nous pouvons rappeler à ceux qui sont vraiment démocrates que la démocratie, c'est d'abord le débat et non la confrontation.

Je voudrais vous lire un texte, une sorte de poème qui, je l'espère, fera réfléchir l'extrême droite.

"Devant les pancartes "chemin privé" de la campagne, un ami à moi dit toujours : "Eh bien ! cher ami, vous l'aurez voulu. Ne venez pas vous plaindre, vous serez privés de moi". Je suis là pour vous le dire : si vous continuez, vous allez vous retrouver devant les épouvantails et seuls avec eux, et ce sera trop tard. Vous ferez partie d'une société que nous ne voulons plus connaître, plus jamais ! Et de ce fait, vous serez membres d'une société privée de nous, sans hommes véritablement et profondément intelligents, sans intellectuels, oui, c'est le mot qui va, sans auteurs, sans poètes, sans romanciers, sans philosophes, sans vrais croyants, sans chrétiens, sans juifs. Une société sans juifs, vous entendez ?

Sans Arabes, sans Noirs, sans Maghrébins, sans Guinéens, sans - disons le mot - internationalité, sans Chiliens, sans Chinois, sans Cambodgiens, sans Palestiniens, sans Libanais, sans Afghans, sans Nicaragua, sans Argentine, sans Brésil, sans Colombie, sans Amérique aucune, sans Allemagne, sans Italie, sans Pologne, sans Afrique noire, une société de région qui jamais ne prendra

le large vers le dehors, qui restera assise devant sa porte à attendre la mort", signé Marguerite Duras. C'est cela l'extrême droite, une société assise devant sa porte à attendre la mort.

Le projet de loi, qui nous est soumis et qui est issu d'une initiative parlementaire de M. Erdman, est soutenu par les écologistes.

Je souhaite souligner que ce projet ne peut rester uniquement symbolique. Il doit connaître des applications concrètes, même si cela sera parfois difficile.

Il a été relevé, à juste titre, en commission que le poids d'une loi doit se mesurer à l'application que le Parquet en fait. L'action du Parquet est néanmoins dépendante de la logique qui prévaut dans la société. Si la société considère les actes de racisme comme étant des actes banalisés, il est manifeste que celui-ci ne poursuivra pas de tels actes. Il appartient dès lors à tous les partis démocratiques de se déclarer en faveur d'une application la plus large possible du projet pour que le Parquet soit sensibilisé.

Une jurisprudence doit dès lors se créer autour de la notion de "discrimination" comme il s'en est créé une autour, par exemple, de la notion de "bon père de famille". Il est difficile de prouver que quelqu'un n'a pas obtenu un logement pour des motifs racistes. Néanmoins, le projet permettra au moins de poursuivre, par exemple, les auteurs d'annonces dans les journaux, en matière d'emploi ou de logement mentionnant "étrangers s'abstenir". Ce projet doit dès lors être soutenu de toutes les manières possibles de façon à susciter le débat sur ce sujet.

Les articles 4 et 5 du projet sont également essentiels.

L'article 4 augmente les possibilités de poursuite. Il aurait pu être appliqué et aurait facilité les poursuites dans le cadre du procès qui doit s'ouvrir suite aux tracts et prises de position d'un groupe raciste à Tubize.

Simons

En ce qui concerne l'article 5, je veux illustrer son importance par le cas de l'envoi de faux formulaires de naturalisation à des demandeurs dont la liste avait été remise par des fonctionnaires. Ces faux formulaires ont été mis en circulation par le Vlaams Blok et le Front National qui les ont signés. Je me suis porté partie civile dans cette affaire. L'article 5 augmente dès lors les possibilités de poursuivre ces fonctionnaires.

La dernière phrase de cet article - je la cite : "refuse arbitrairement à l'étranger l'exercice d'un droit ou d'une liberté auxquels il peut prétendre" - est également fondamentale. Elle vise notamment les centres publics d'aide sociale et la responsabilité des hommes politiques au niveau communal lorsque l'accès au minimex ou à d'autres droits sociaux aura été arbitrairement refusé.

Effectivement, les syndicats peuvent ester en justice mais il n'est pas nouveau que des associations puissent le faire en matière de racisme. La loi Moureaux le permet déjà. Que les syndicats puissent le faire complètement me paraît être une bonne chose. A cette occasion, je rappellerai que les étrangers ont le droit de vote aux élections sociales.

Les syndicats sont un lieu de multiculturalité et de débats, et c'est là une chose positive. S'ils peuvent avoir à connaître des problèmes de racisme, qu'on les convainque de porter plainte et de se porter partie civile pour que le débat auprès du monde du travail ait lieu. C'est là essentiellement que doit s'opérer la lutte antiraciste.

De heer **Coveliers** (VLD) : In dit debat gaat het niet om de vraag of vakbonden aangifte kunnen doen. Artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering bepaalt dat iedereen die een misdrijf heeft ontdekt dat moet aangeven.

Het grote probleem is nu dat het initiatief tot vervolging van het openbaar Ministerie afbreekt. De reden

waarom ik dat heb aangehaald is dat men daar dient te kiezen en te zeggen wat men uiteindelijk wil, namelijk of men de eenheid van vervolging wil in hoofde van het openbaar Ministerie of de verdere afbrokkeling.

Naar aanleiding van dat debat kunnen we dan de voor- en de nadelen van beide systemen nagaan, terwijl men thans een systeem invoert zonder een debat ten gronde.

M. Simons (ECOLO-AGALEV) : Ma réponse sera celle du berger à la bergère. Voilà que l'on introduit des notions nouvelles sans avoir mené un débat global. Je vous invite à réfléchir à la discussion que nous avons eue tous les deux ce matin.

Le débat sur le racisme a manifestement été tranché par la loi Moureaux. Les associations peuvent porter plainte. Je pense donc qu'inclure les syndicats eu égard à leur représentation est une bonne chose.

En conclusion, ce projet ne deviendra une réussite que si les mentalités changent. Celles-ci ne changeront que par les prises de position du monde politique et par la place qui sera accordée aux personnes qui luttent contre le racisme.

Si les partis démocratiques ne s'unissent pas dans la lutte contre le racisme, s'ils ne résistent pas afin de ne pas céder à une ambiance dangereuse comme celle que nous venons de vivre, ce projet ne servira à rien.

Si, par contre, nous soutenons des projets contre le racisme - sans parler spécialement de celui-ci car je ne veux pas mettre en cause ceux qui ne l'adoptent pas -, nous éviterons que le racisme devienne une banalité. S'il l'était, l'extrême droite serait gagnante.

Il y a donc lieu de voter ce projet de loi qui n'a nullement une portée symbolique, mais une portée concrète.

Puisque cette idée est majoritaire et démocratique, nous resterons dans une Europe empreinte d'internatio-

nalité. Nous serons une Europe à la porte ouverte pour recevoir la vie.

De **voorzitter** : Mevrouw Merckx-Van Goey heeft het woord.

Mevrouw **Merckx-Van Goey** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de CVP zal het voorliggend wetsontwerp goedkeuren. Mijn fractie zal trouwens elk wetgevend initiatief ter bestrijding en vooral ter voorkoming van racisme en xenofobie goedkeuren.

Mijnheer de minister, elke vorm van racisme is uit den boze en hoort niet thuis in een democratische maatschappij. Om te vermijden dat deze nieuwe wet hetzelfde lot beschoren is als de wet-Moureaux van 30 juli 1981, is het noodzakelijk de toepassing van de nieuwe wet op te volgen. U hebt immers meegedeeld dat er, tussen 1987-1988, op basis van de wet-Moureaux, slechts vier veroordelingen uitgesproken zijn. De ruime definitie van het begrip discriminatie, voor een deel overgenomen uit het Verdrag van New York van 7 maart 1966, de verzwaring van de straffen en de uitbreiding van het toepassingsgebied naar de woningen en de arbeidsmarkt zijn garanties voor het effectiever toepassen van deze wet. De bepalingen van deze wet staan dikwijls in vrij gespannen verhouding met de grondwettelijke bepalingen inzake de persvrijheid en de vrijheid van mening. Hierdoor bleven de vervolgingen al te dikwijls uit. De CVP is van mening dat de behandeling van persmisdrijven aan bezinning toe is. De logge procedures voor het Hof van Assisen remmen de toepassing van deze soort wetten af. Correctionele rechtbanken zijn wellicht beter uitgerust voor de behandeling van deze inbreuken.

Alle fracties en het Centrum voor Gelijke Kansen hebben hierover van gedachten gewisseld. De CVP wil graag meewerken aan een initiatief ter zake.

Naar analogie met de Franse en de Nederlandse wetgeving past dit wetsontwerp het niet-discriminatiebegin-

sel bij levering van diensten toe, ook bij huurovereenkomsten. Mijn fractie hoopt dat de rechtspraak zich zal kunnen spiegelen aan de bestaande wetgeving in deze twee landen.

Ik wil wat dieper ingaan op het debat inzake de bewijslast. Deze collega heeft verklaard dat de bewijslast omgekeerd is. Ik verwijs naar de discussie in de Senaat. De bevoegde Kamercommissie heeft in het verslag uitdrukkelijk opgenomen dat de bewijslast niet omgekeerd is. Het oorspronkelijk voorstel en het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding stelden voor het vermoeden van schuld in te voeren bij een weigering van levering van diensten, behoudens het tegendeel bewezen is. Dit voorstel werd terecht door de Senaatscommissie afgewezen omdat het onaanvaardbaar is dat een vermoeden van schuld opgelegd wordt. De algemene rechtsregel dat het vermoeden van onschuld als uitgangspunt neemt, blijft behouden, ook voor de misdrijven die hier worden besproken.

Mijnheer de minister, inzake de toepassing van deze nieuwe wet zullen uw richtlijnen aan de parketten zeker kunnen bijdragen tot een effectieve en efficiënte toepassing ervan. Ik hoop dat het signaal van de wetgever om op te treden tegen racisme duidelijk is.

Voor representatieve werkgevers en werknemers is het ook belangrijk dat ze zo de mogelijkheid krijgen in rechte op te treden. Dat biedt ons een bijkomend middel om daadwerkelijk op te komen tegen elke vorm van rassendiscriminatie. Voor de verenigingen en organisaties voor de bescherming van de rechten van de mens, die in het verleden al over dit vorderingsrecht beschikten, betekent dat overigens alleen maar versterking. Er is voor hen wel degelijk nog een taak weggelegd.

Ten slotte haal ik nog even de opmerking aan van het Centrum voor Gelijkeheid van Kansen, zoals ze werd opgenomen in het Senaatsver-

slag en die terecht stipuleert dat men racisme en xenofobie in eerste instantie niet kan bestrijden via een strafwet, maar wel door middel van een preventief beleid dat in educatieve en sociale begeleiding voorziet. Wij zien dus geen heil in een aanpak die zich tot ingrepen via het strafrecht beperkt. Het ontwerp oefent een signaalfunctie uit en toont aan dat we gevoelig zijn voor het probleem. Het garandeert een grotere rechtszekerheid en beantwoordt als dusdanig aan de ontwikkelingen die zich voordoen in alle Europese landen. We hopen tevens dat het ontwerp ook op andere domeinen een levenshouding van non-discriminatie zal inspireren. Onze fractie zal het ontwerp dan ook goedkeuren.

Le président : La parole est au ministre.

M. Wathelet, vice-premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques : Monsieur le président, chers collègues, je serai extrêmement bref. Le gouvernement a soutenu le texte proposé en commission parlementaire, tant au Sénat qu'à la Chambre. Par conséquent, le gouvernement se pliera à la loi, non seulement à son texte, mais aussi à son esprit.

Ceci signifie que la loi a en quelque sorte un caractère éducatif. Les débats nous ont rappelé les problèmes de notre société et les solutions qu'une majorité du parlement entendait y apporter. A ce titre, certaines décisions judiciaires peuvent aussi être exemplaires.

Cependant, ne nous faisons pas de fausses illusions. Mme Merckx vient de le rappeler en parlant de prévision ; M. Duquesne l'a indiqué dans son intervention en attirant l'attention sur l'intégrisme à l'envers consistant à tout considérer comme infractionnel. Il ne suffit pas qu'un texte de loi soit voté pour qu'un problème soit résolu par son simple renvoi devant les parquets. Même avec la meilleure volonté du monde, les parquets ne peuvent pas faire plus que ce qu'ils font aujourd'hui, sur-

tout avec les moyens qui sont les leurs.

Mme Merckx vient de nous demander de transmettre le message du législateur aux parquets. Ce sera fait. Nous voulons que l'on intervienne contre le racisme, tout en appliquant la loi. C'est pourquoi le législateur a modifié cette dernière.

Enfin, nous demandons chaque semaine, si pas chaque jour, que la priorité absolue en ce qui concerne la politique criminelle soit accordée à la criminalité financière, aux infractions contre l'environnement, au trafic d'hormones, à la traite des êtres humains, à la fraude fiscale et aujourd'hui, à la lutte contre le racisme.

Par conséquent, à force d'instaurer de nouvelles priorités, nos parquets et notre système judiciaire sont surchargés.

Il n'est personne qui puisse prétendre aujourd'hui que les magistrats de parquet ne travaillent pas. Or, les nouvelles incriminations que nous créons, l'augmentation quantitative de la criminalité et l'augmentation de la complexité des affaires rendent leur travail difficile.

Nous ne pouvons pas en arriver non plus à ce qu'il y ait un magistrat de parquet pour un ou deux habitants.

Ce texte de loi est positif. Il contient un message, à caractère éducatif, qui pourra peut-être permettre de condamner les comportements les plus évidents sur le plan judiciaire. Mais il ne faut pas oublier qu'à côté de ce texte de loi, de nombreuses autres actions sont nécessaires en termes de prévention et d'éducation. En effet, le judiciaire peut réprimer les actes les plus graves lorsqu'ils se situent encore en marge de la société. Mais lorsque les comportements délictueux deviennent la règle, c'est la société qui est malade, et non pas l'appareil judiciaire.

Il faut donc prendre conscience de la norme et de nos valeurs, ce que nous ne pourrions pas résoudre par un simple texte de loi, même si l'on

Wathelet

doublait le budget du Ministère de la Justice.

Je tenais tout de même à souligner que même au travers de toutes les lois que nous votons, ce problème est, lui aussi, incontournable.

Le **président** : La discussion générale est close.

De algemene bespreking is gesloten.

Nous passons à la discussion des articles.

Wij vatten de artikelsgewijze bespreking aan.

- *Les articles 1 à 6 sont adoptés article par article.*

- *De artikelen 1 tot 6 worden artikel per artikel aangenomen.*

De **voorzitter** : De heer Coveliers heeft het woord.

De heer **Coveliers** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, ik wil nog even terugkomen op het artikel waarin de vergetelheid van de senatoren zou worden rechtgezet.

De Senaat was inderdaad vergeten het artikel 85 van het Strafwetboek en hoofdstuk VII, toepasselijk te verklaren. Dit betekent dat men geen verzachtende omstandigheden in overweging kon nemen.

Op een bepaald ogenblik ging men ermee akkoord dat het een "technische vergetelheid" van de senatoren betrof. Wij zouden het als een technische fout beschouwen, die door de Kamer zou worden rechtgezet. Ik heb daarmee geen enkel probleem.

De **voorzitter** : Over welk artikel gaat het ?

De heer **Coveliers** (VLD) : Ik kan het nu niet precies zeggen. Men heeft gewoon de nummers veranderd, waardoor dit probleem was opgelost.

Wat is eigenlijk de moeilijkheid ? De oorspronkelijke tekst van de wet zorgde voor geen enkel probleem, maar in die welke we thans bespreken werd een wijziging aangebracht

waardoor het hogergenoemde probleem precies ontstond. Wij hebben deze vergetelheid via een trucje rechtgezet.

Mijn enige opmerking is dat men met dergelijke rechtzettingen voorzichtig moet zijn in de toekomst. Er zouden criteria moeten worden vastgelegd waarin wordt bepaald wanneer het werkelijk om een fout gaat of om de uitdrukking van een politieke wil.

Ik had aan de rapporteur gevraagd deze opmerking in zijn verslag te willen opnemen, wat niet is gebeurd.

De **voorzitter** : Mijnheer Coveliers, wij zullen deze zaak laten onderzoeken vooraleer morgen tot de naamstemming over te gaan. Indien iedereen met deze correctie akkoord gaat, kan deze vergetelheid op dat ogenblik worden rechtgezet.

De heer **Coveliers** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, ik heb geen moeite met die correctie. De vraag is wanneer men al dan niet correcties kan uitvoeren. Er bestaat inderdaad geen enkele regel.

De **voorzitter** : De voorzitter van de commissie neemt nooit een beslissing zonder de rapporteur te raadplegen en, in dit geval, ook de Senaat. Ik ben zeer voorzichtig in deze zaken. Ik weiger vaak correcties die door de Senaat worden gevraagd.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble du projet aura lieu ultérieurement.

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel van het wetsontwerp zal later plaatsvinden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN ORDRE DES TRAVAUX

De heer **Dewael**, voorzitter van de VLD-fractie : Mijnheer de voorzitter, ik vraag het woord in verband met de regeling van de werkzaamheden van de commissie voor de Bin-

nenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt.

De **voorzitter** : Mijnheer Dewael, u hebt het woord.

De heer **Dewael** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, ik heb u daarnet een vraag gesteld in verband met de regeling van de werkzaamheden. Ik stel er evenwel prijs op om deze vraag in het openbaar te stellen.

Wij hadden in de conferentie van de fractieleiders afgesproken dat het niet nodig zou zijn, en ik citeer uit de notulen : "de commissies tijdens het Paasreces te laten vergaderen".

In strijd met deze beslissing van de conferentie van de fractieleiders heeft de commissie voor de Binnenlandse Zaken, meerderheid tegen minderheid, toch gemeend een vergaderdatum te moeten bepalen, namelijk op 12 april 1994, om zich te buigen over de voorstellen in verband met de beperking van de verkiezingsuitgaven.

Mijn fractie heeft gisteren de spoedbehandeling van deze voorstellen goedgekeurd. Ik acht het echter nuttig dat wij de afspraken, die in de conferentie van de fractieleiders worden gemaakt, zouden nakomen.

De **voorzitter** : Ik neem daarvan nota. Wij zullen contact opnemen met de voorzitter van de commissie.

Ik heb het advies van de Raad van State gevraagd tegen 15 april 1994, zoals dat was afgesproken.

De vergadering is gesloten.
La séance est levée.

- *De vergadering wordt gesloten om 17.35 uur. Volgende vergadering donderdag 31 maart 1994 om 14.00 uur.*
- *La séance est levée à 17.35 heures. Prochaine séance jeudi 31 mars 1994 à 14.00 heures.*

ANNEXES

SEANCE PLENIERE MERCREDI 30 MARS 1994

ANNEXE 1

Interpellations

Demandes

— M. L. Peeters au Premier ministre sur “l’exécution du contrat avec le citoyen”.

— M. Lauwers au Premier ministre sur “le contrat avec le citoyen”.

ANNEXE 2

Propositions

Autorisation d'impression

Rgt art 64-2

1. Proposition de loi (MM. Cauwenberghs, Michel, Marc Harmegnies, Leo Peeters et Philippe Charlier) visant le contrôle des communications gouvernementales fédérales, n° 1384/1.

2. Proposition de loi (M. Leo Peeters) modifiant le Code électoral en ce qui concerne le vote par procuration pour l'élection du Parlement européen, n° 1385/1.

3. Proposition de loi (MM. Michel, Marc Harmegnies, Philippe Charlier, Leo Peeters et Cauwenberghs) relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales engagées pour les élections des conseils provinciaux et communaux, n° 1386/1.

BIJLAGEN

PLENAIRE VERGADERING WOENSDAG 30 MAART 1994

BIJLAGE 1

Interpellaties

Verzoeken

— de heer L. Peeters tot de Eerste minister over “de uitvoering van het contract met de burger”.

— de heer Lauwers tot de Eerste minister over “het contract met de burger”.

BIJLAGE 2

Voorstellen

Toelating tot drukken

Rgt art 64-2

1. Wetsvoorstel (de heren Cauwenberghs, Michel, Marc Harmegnies, Leo Peeters en Philippe Charlier) betreffende het toezicht op de mededelingen van de federale regering, nr 1384/1.

2. Wetsvoorstel (de heer Leo Peeters) tot wijziging van het Kieswetboek met betrekking tot het stemmen bij volmacht voor de verkiezing van het Europees Parlement, nr 1385/1.

3. Wetsvoorstel (de heren Michel, Marc Harmegnies, Philippe Charlier, Leo Peeters en Cauwenberghs) betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, nr 1386/1.

